

DRAFT

Plani i Veprimit

Për zbatimin e Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara “Për gruan, paqen dhe sigurinë”

2023 – 2027

Tabela e Përmbajtjes

Shkurtesa	3
PJESA I. Konteksti strategjik	4
1. Hyrja dhe qëllimi i dokumentit strategjik	4
PJESA II. Qëllimi i politikave, objektivat specifike dhe masat parësore të zbatimit të planit të veprimit	19
PJESA III. Qëllimet strategjike.....	21
Fusha politike 1 – Pjesëmarrja	21
Fusha politike 2 – Ndërgjegjësim dhe ekspertizë e thelluar për agjendën Gruaja Paqja Siguria.....	22
Fusha politike 3 – Parandalimi.....	23
Fusha politike 4 – Mbrojtja.....	24
Fusha politike 5 – Lehtësimi dhe Rimëkëmbëja	25
PJESA IV. Burime financiare.....	25
PJESA V. Llogaridhënia, monitorimi dhe analiza vlerësuese e planit të veprimit	29
Shtojca 1: Plani i Veprimit 2023-2027	32
Shtojca 2: Kostimi i Planit të Veprimit 2023-2027.....	41

Shkurtesa

Agjenda GPS	Agjenda ‘Gratë Paqja Siguria’
AMVV	Agjencia për Mbështetjen e Vetëqeverisjes Vendore
AFA	Akademia e Forcave të Armatosura
ASPA	Shkolla Shqiptare e Administratës Publike
AKMC	Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile
AVL	Komisioni Kombëtar për Armët e Vogla dhe të Lehta
BE	Bashkimi Evropian
FZ	Fletorja Zyrtare
FA	Forcat e Armatosura
KE	Komisioni Evropian
Koalicioni GPS	Koalicioni ‘Gratë Paqja Siguria’
KMS	Kolegji i Mbrojtjes dhe Sigurisë
KSKB	Këshilli i Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara
KKBGj	Këshilli Kombëtar i Barazisë Gjinore
MAS	Ministria e Arsimit dhe Sportit
MB	Ministria e Brendshme
MD	Ministria e Drejtësisë
MEPJ	Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme
MSHMS	Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
OKB	Organizata e Kombeve të Bashkuara
MTM	Ministria e Turizimit dhe Mjedisit
OSHC	Organizatë e Shoqërisë Civile
MIE	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës
OSBE	Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
PKIE	Plani Kombëtar për Integrimin Evropian
Plani i Veprimit Rezoluta 1325	Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 në Republikën e Shqipërisë Rezoluta 1325 e Këshillit të Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara “Për gruan, paqen dhe sigurinë”
QKEDH	Qendra e Koordinimit kundër Ekstremizmit të Dhunshëm
RSH	Republika e Shqipërisë
SHM	Shkolla e Magjistraturës
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave
SHPFA	Shtabi i Përgjithshëm i FA

PJESA I. Konteksti strategjik

1. Hyrja dhe qëllimi i dokumentit strategjik

Republika e Shqipërisë iu bashkua vendeve që kanë hartuar një Plan Veprimi në kuadër të detyrimeve të zbatimit të Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, “Për gruan, paqen dhe sigurinë”,¹ në vitin 2018 përmes miratimit të Planit të parë të Veprimit për zbatimin e Rezolutës së Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, Rezoluta 1325 ‘Për gratë, paqen, sigurinë’ si tregues i vendosmërisë politike për të përparuar në adresimin e agjendës grua, paqja siguria (agjenda GPS) në vend.² Rezoluta 1325 vë theksin tek rëndësia e rolit dhe pjesëmarrjes së barabartë të grave në procesin e parandalimit dhe zgjidhjes së konflikteve dhe ndërtimin e paqes së qëndrueshme, dhe vë në plan të parë një agjendë për gratë, paqen e sigurinë në botë. Republika e Shqipërisë, përmes Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, nën drejtimin e ministres Manastirliu, vijoi angazhimin dhe koordinimin e punës për të garantuar të njëjtën qasje ndaj kësaj politike dhe miratimin e Planit të dytë të Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325. Republika e Shqipërisë, e zgjedhur për herë të parë në Këshillin e Sigurimit të OKB-së anëtare jo e përhershme për periudhën kohore 2022-2023, ndër prioritet dhe angazhimet e saj në çështjet e sigurisë dhe paqes ka renditur si parësore qasjen me bazë gjinore, duke vënë në vëmendje se *“një nga mënyrat më efektive për të arritur paqen dhe sigurinë e qëndrueshme është përmes përqendrimit të vazhdueshëm në zbatimin e përforcuar të agjendës së Grave, Paqes dhe Sigurisë, duke siguruar procese paqeje më gjithëpërfshirëse, barazi gjinore, fuqizimin e grave dhe mbrojtjen e të drejtave të grave.”*³

Plani i Veprimit synon të jetë një akt me ndikim të lartë thyen ndarjen tradicionale mes qeverisë dhe shoqërisë civile, politikave rajonale dhe ndërkombëtare dhe atyre vendase, dhe mes çështjeve të forta të shoqërisë civile dhe zhvillimit dhe të drejtave të njeriut.

Vijmësia e politikës në kuadër të agjendës GPS është pasqyrim i qëllimit për të përfshirë dhe pasur kontributin e grave dhe vajzave në jetën politike dhe publike në vend dhe shfrytëzuar kapacitetet e të gjithë shoqërisë për një zhvillim të qëndrueshëm të vendit në përputhje me angazhimet në nivel ndërkombëtar dhe rajonal, përfshirë ato të OKB-së, NATO-s, BE-së, OSBE-së, dhe partnerëve ndërkombëtarë strategjikë të vendit⁴. Plani është në harmoni dhe respektim të Objektivave të

¹ Shih në: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N08/576/40/PDF/N0857640.pdf?OpenElement> (aksesuar në maj 2022). Numri i shteteve anëtare të OKB-së që kanë miratuar tashmë një Plan Veprimi është 103, 53% e shteteve anëtare të OKB-së. Shih përditësimin e vijueshëm të numrit të shteteve me një plan veprimi për Rezolutën 1325 në: <https://1325naps.peacewomen.org/index.php/nap-overview/> (aksesuar në shtator 2022).

² Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 524, datë 11.9.2018 “Për miratimin e planit të veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, “Për gruan, paqen dhe sigurinë”, 2018–2020”, në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2018/09/11/524>

³ Shih në: <http://www.ambasadat.gov.al/council-of-europe/sites/default/files/Security%20Council%20UN.pdf>, fq. 12-13. (aksesuar në dhjetor 2021)

⁴ Kjo qasje është në harmoni me Strategjinë e Shteteve të Bashkuara të Amerikës për Gratë, Paqja, Siguria, 2019, dhe Planin e Departamentit të Shtetit për të zbatuar Strategjinë për Gratë, Paqja, Siguria, 2020 – 2023. Shih në: https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/01/WPS_Strategy_10_October2019.pdf dhe

Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZhQ) nr. 5 (Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave) dhe 16 (shoqëri paqësore, të drejta dhe gjithëpërfshirëse)⁵ të OKB-së. OZHQ nr. 5 “Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave” përcakton standarde të rëndësishme në kuadër të miratimit dhe zbatimit të politikave që promovojnë barazinë gjinore dhe synojnë fuqizimin e grave dhe vajzave në të gjitha etapat në përbërje të procesit të zvogëlimit të riskut nga fatkeqësitë. Plani i Veprimit është në mbështetje edhe të UN Women, në zbatimin e Produktit 4 (“Më shumë gra të të gjitha moshave marrin pjesë plotësisht, udhëheqin dhe angazhohen në institucione dhe procese politike”), Rezultati 13 (“Më shumë angazhime për gratë, paqen dhe sigurinë zbatohen nga Shtetet Anëtare dhe sistemi i KB dhe më shumë mbrojtës të barazisë gjinore ndikojnë në paqen dhe proceset e sigurisë”), Produkti 14 (“Më shumë gra luajnë një rol më të madh dhe shërbejnë më mirë nga shërbimet e reagimit humanitar dhe shërimit”), dhe Rezultati 15 (“Më shumë gra luajnë një rol më të madh dhe shërbejnë më mirë nga proceset e menaxhimit të rrezikut nga katastrofat”) të Planit Strategjik të Kombeve të Bashkuara.⁶ Plani i Veprimit i posaçëm është në përputhje me programin kryesor të OKB-së të Grave për ‘Gratë, Paqja dhe Siguria dhe Veprimi Humanitar’ i përqendruar në ndërtimin e sinergjive mbi vazhdimësinë e zhvillimit humanitar duke përfunduar veprimin, udhëheqjen dhe pjesëmarrjen e grave për të rindërtuar jetën e tyre në situata krize, konflikti apo katastrofe.⁷ Synimi i akteve për agjendën GPS është përmirësimi i institucionalizimit dhe kapacitetit për të siguruar që përpjekjet e GPS të jenë të qëndrueshme dhe afatgjatë. Qasja gjinore në adresimin e aspekteve humanitare, të situatave të konflikteve e pas-konflikteve, krizave në tërësi, apo edhe katastrofave natyrore është një qasje progresive që pasqyron se cilido ka vend dhe duhet të kontribuojë për një shoqëri që synon zhvillim të qëndrueshëm në çdo drejtim.

Qasja aktive në kuadër të agjendës GPS është në harmoni me Planin e Veprimit të NATO-s 2021-2027 për agjendën GPS, i cili mbështet angazhimin e aleatëve për të avancuar më tej barazinë gjinore dhe integrimin e perspektivave gjinore në angazhimet e NATO-s. Plani i Veprimit i NATO-s zbatohet për të gjithë Aleatët e NATO-s, përfshirë Shqipërinë.⁸ Kjo qasje është po ashtu në harmoni me politikën e Bashkimit Evropian (BE). BE-ja promovon barazinë gjinore, të drejtat e njeriut, paqen dhe sigurinë brenda dhe jashtë kufijve të tij, një parim ky i sanksionuar në Traktatin për Themelimin e Bashkimit Evropian, dhe që pasqyrohet në Strategjinë Globale për Politikën e Jashtme dhe të Sigurisë të Bashkimit Evropian, Planin e Veprimit për Gratë, Paqen dhe Sigurinë (GPS), 2019-2024,⁹ si dhe Gender Action Plan III - 2021-2027, Planin e Nivelit të Zbatimit CLIP Albania¹⁰. Një nga pesë prioritetet e Strategjisë Globale është Qasja e Integruar ndaj Konflikteve

https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/06/20-01943-SGWI_v11_forWeb_Bookmarks508.pdf (aksesuar në shtetor 2022).

⁵ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>, dhe “Programi i Bashkëpunimit për Zhvillim të Qëndrueshëm ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Kombeve të Bashkuara 2017-2021”, në: https://www.al.undp.org/content/albania/en/home/library/democratic_governance/programme-of-cooperation-for-sustainable-development-2017-2021.html

⁶ <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2017/8/un-women-strategic-plan-2018-2021>

⁷ <https://wphfund.org/>

⁸ Miratuar nga Ministrat e Mbrojtjes në tetor 202. Shih në:

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_187485.htm?selectedLocale=en

⁹ Shih në: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf (aksesuar në maj 2022)

¹⁰ Shih në <https://europa.eu/capacity4dev/country-level-implementation-plans-clips---gender/documents/clip-albania> (aksesuar në 2022)

dhe Krizave,¹¹ sipas së cilës BE-ja do të veprojë me shpejtësi në parandalimin e konflikteve dhe do të përgjigjet me vendosmëri dhe përgjegjësi ndaj krizave dhe konflikteve. Agjenda GPS, e konkretisht zbatimi i Rezolutës 1325, është në themel të kësaj strategjie.¹² Në këtë kuadër, BE-ja ka miratuar dhe është duke zbatuar Planin e Veprimit për Gratë, Paqen dhe Sigurinë (GPS) 2019-2024. Qasja Strategjike, sipas këtij Plani, është mbështetja e veprimeve të shoqërive dhe qeverive për të angazhuar, fuqizuar, mbrojtur dhe mbështetur gratë dhe vajzat me prejardhje të ndryshme nëpërmjet promovimit të angazhimeve dhe veprimeve konkrete, me theks të veçantë në arritjen e paqes dhe sigurisë së qëndrueshme dhe të qëndrueshme.¹³

Covid 19 dhe fatkeqësitë natyrore përballin shoqëritë në tërësi, përfshirë edhe atë shqiptare, me sfida të shumta e të panjohura. Ato e bënë shoqërinë në tërësi dhe mbi të gjitha gratë e vajzat të ishin jo vetëm vulnerabël, por edhe të përjetonin një shtim të dhunës ndaj tyre. Vijimësia e politikës së promovimit të qeverisjes së përgjegjshme gjinore, parandalimit dhe luftës së dhunës ndaj grave e vajzave të çdo forme, si dhe rritjes së pjesëmarrjes së grave në jetën politike dhe publike është kusht për zhvillimin e qëndrueshëm dhe qeverisjen e mirë. Vijimësia e politikës në kuadër të agjendës “Gruaja, paqja siguria” është pasqyrim i qëllimit për të përfshirë dhe pasur kontributin e grave dhe vajzave në jetën politike dhe publike në vend dhe shfrytëzuar kapacitetet e të gjithë shoqërisë. Një qasje më e thelluar ndaj sigurisë njerëzore, përfshirë aksesin në shkollim, kujdesin shëndetësor, mundësinë për të punuar dhe për të patur qasje në drejtësi është e nevojshme të marrë vëmendjen përmes këtij Plani të dytë të Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325, duke vënë theksin edhe tek qasje inovative ndaj sigurisë e paqes, drejt një agjende që adreson sigurinë me një qasje më të butë ndaj sigurisë njerëzore, ekonomike apo edhe mjedisore. Masa që pasqyrojnë ndjeshmëri ndaj ndryshimeve klimatike, pasigurisë ushqimore, sëmundjeve pandemike si ajo e COVID 19, terrorizmit, krimin kibernetik, etj., që për nga natyra shtrihen përtej një shteti dhe destabilizojnë një vend po aq sa edhe cenimet apo pushtime territoriale, janë në vëmendje të këtij Plani Veprimi. Siguria më e lartë njerëzore dhe qasjet inovative janë përfshirë edhe si një sugjerim i posaçëm i shoqërisë civile në vend.

Bashkëpunimi brenda vendit, bashkëpunimi rajonal dhe ndërkombëtar është thelbësor për krijimin e një mjedisi të sigurt dhe të favorshëm për gratë e vajzat si ndërtuese të paqes, mbrojtëse të të drejtave të njeriut dhe aktiviste të shoqërisë civile.¹⁴ Në hartimin dhe zbatimin e Planit të parë të

¹¹ Shih fq. 9, po aty.

¹² Shih fq. 31, po aty.

¹³ Objektivat themelore të Planit të BE-së përfshijnë: pjesëmarrjen, duke synuar rritjen e pjesëmarrjes së grave në pozicione drejtuese dhe në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë si dhe forcimin e lidershit të grave në botë; integrimin gjinor në çdo politikë dhe realizimin e analizave për këtë aspekt; drejtimin përmes shembullit, që do të thotë përforcim i veprimeve të BE-së për zbatimin e agjendës GPS në nivel vendor, kombëtar, rajonal dhe ndërkombëtar; parandalimin në nivel global, rajonal, kombëtar dhe lokal, të konflikteve përmes qasjes GPS, duke promovuar politika të tolerancës zero/përgjegjshmërisë së plotë për të ndihmuar në dhënien fund të mosndëshkimit dhe daljen e autorëve të krimeve të tilla para drejtësisë, si dhe duke përshtatur procese të drejtësisë tranzicionale që integrojnë plotësisht parimin e mosdiskriminimit dhe në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut; mbrojtjen e të drejtave të grave dhe vajzave, si dhe rritjen e aksesit të tyre në drejtësi në nivel vendor, kombëtar, rajonal dhe ndërkombëtar duke vënë theksin tek drejtësia restauruese, të drejtat e të mbijetuarve dhe viktimave, si dhe parandalimi i të gjitha formave të dhunës seksuale me bazë gjinore; dhe së fundi, lehtësimin dhe rimëkëmbjen e përshtatshme në situata konflikti dhe pas-konflikti duke plotësuar nevojat e grave dhe vajzave në kësi situatash.

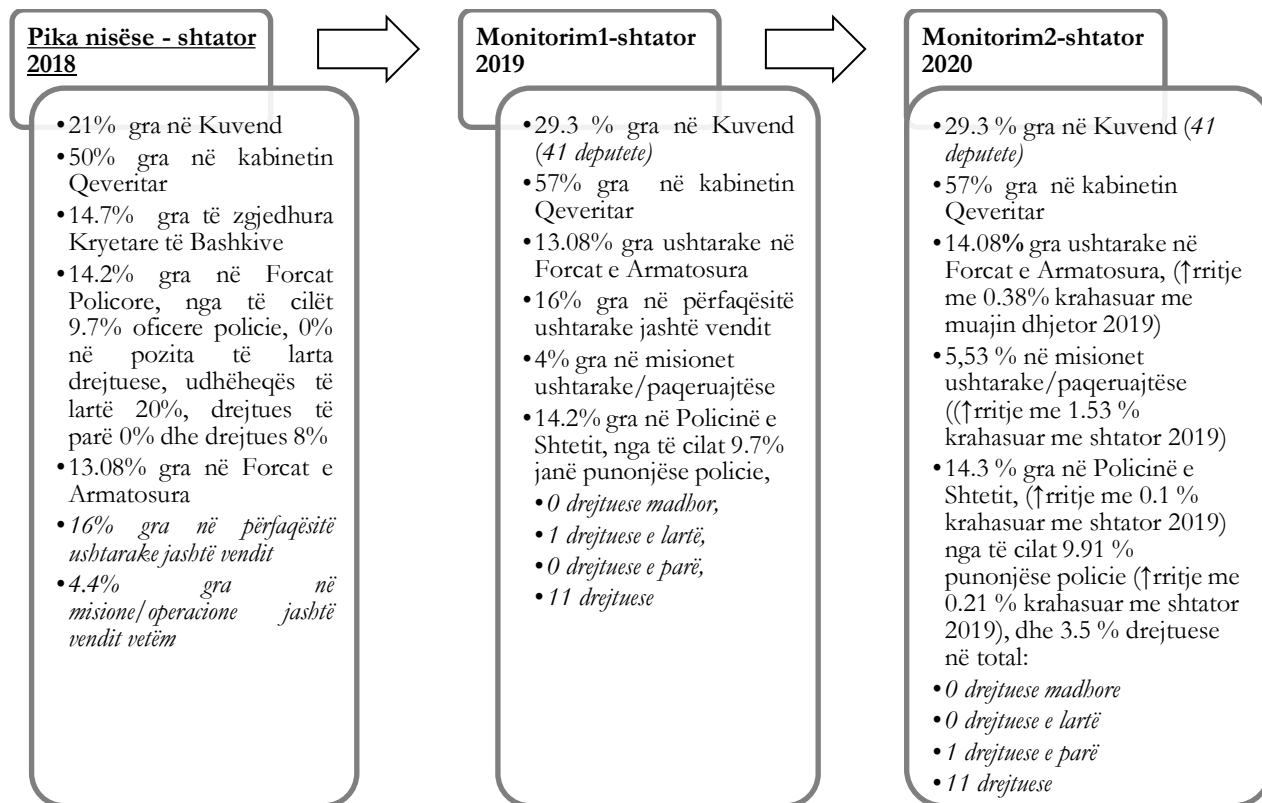
¹⁴ Shih fjalimin e Ministres për Evropën dhe Punët e Jashtme, në Këshillin e Sigurisë, qershor 2022, në:

<https://ambasadat.gov.al/united-nations/remarks-by-mfa-olta-xhacka-at-the-security-council-open-debate-on->

Veprimet të vendit, shoqëria civile në vend si dhe aktorë të ndryshëm ndërkombëtarë luajtën një rol mjaft të rëndësishëm. Kjo qasje vijoi edhe në procesin e hartimit të këtij Plani të dytë Veprimi, i cili u hartua me mbështetjen e UN Women. Rol të rëndësishëm luajtën dhe Ambasada e Vendeve të Ulëta në vendin tonë, Prezenca e OSBE-së në Shqipëri, dhe Ambasada e Shteteve të Bashkuara të Amerikës në vendin tonë. Shoqëria Civile ishte pjesë e grupit që hartoi Planin e parë të Veprimit të Republikës së Shqipërisë për zbatimin e Rezolutës 1324, pjesë zyrtarisht e grupeve të monitorimit të zbatimit të tij, si dhe aktore kyçe në përgatitjen e dy raporteve të monitorimit të hartuara dhe botuara të Planit të parë të Veprimit. Veçanërisht rol parësor ka luajtur Koalicioni ‘Gruaja Paqja Siguria’ dhe OSHC që kanë agjendën GPS në objekt të veprimtarisë së tyre, e kryesisht Shoqata “Gruaja, Paqja, Siguria”. Shoqëria civile dhe veçanërisht Koalicioni ‘Gruaja Paqja Siguria’ ishte gjithashtu pjesëmarrëse aktive në procesin e hartimit të Planit të dytë të Veprimit. Kjo qasje pasqyron përfshirjen e shoqërisë civile si kontribuese madhore e politikave gjinore në vend dhe në zbatimin e agjendës GPS. Ajo respekton kërkesën e OKB-së që në çdo raport apo dokument që lidhet me Rezolutën 1325 shoqëria civile të jetë aktore e rëndësishme. Vijimi i kësaj qasje të hapur dhe angazhimi aktiv i shoqërisë civile garanton një Plan Veprimi edhe më të mirë dhe zbatim më të plotë të Rezolutës 1325.

1.1. Situata aktuale. Arritjet e deritanishme dhe sfidat e së ardhmes. Vizioni.

Qeveria Shqiptare, në zbatim të VKM nr. 524, datë 11.9.2018 “Për miratimin e planit të veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, “Për gruan, paqen dhe sigurinë”, 2018–2020” hartoi dhe shpalli dy Raporte Monitorimi, përkatësisht në nëntor 2019 dhe nëntor 2020. Të dhënat tregojnë se ka pasur një angazhim më të mirë të grave dhe vajzave në fushat e mbrojtjes dhe policore dhe plotësimi i masave të Planit të veprimit për periudhën 2018-2020 reflektojnë vëmendjen e shtuar ndaj kësaj agjende, edhe pse vijon të mbetet njësoj e nevojshme marrja e masave për shtimin e numrit të grave dhe vajzave në këtë fushë. Shih Fig. nr. 1.

Raportet e monitorimit të zbatimit të Planit të Veprimit 2018–2020 vunë në dukje nevojën për një adresim me seriozitet të masave nga ana e institucioneve përgjegjëse të ngarkuara me zbatimin e tij, nën bashkërendimin dhe koordinimin me përgjegjësi nga ana e Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, përmes takimeve apo kontakteve të vijueshme përgjatë zbatimit të Planit. Raportet e monitorimit nr.1 dhe nr. 2 të zbatimit të Planit të Veprimit 2018–2020 përfshijnë një sërë rekomandimesh, duke vënë në plan të parë nevojën për vijimin e politikës për agjendën GPS si me rëndësi parësore për grupet shoqërore dhe angazhimin e tyre. Gjatë zbatimit të Planit të Veprimit 2018–2020 u vu re një bashkëpunim aktiv mes institucioneve shtetërore përgjegjëse dhe organizatave të shoqërisë civile, dhe partnerëve ndërkombëtarë. Kjo qasje rezultoi në një realizim në një shkallë të lartë të masave të Planit të Veprimit 2018–2020, në masën 82%.¹⁵ Gjithsesi, mungoi një sistem lehtësues i zbatimit dhe monitorimit të këtij Plani. Përdorimi gjatë hartimit dhe zbatimit të Planit të Dytë i sistemit IPSIS nën drejtimin e Agjencisë Shtetërore të Programin Strategjik dhe Koordinimit të Ndihmës vlerësohet si lehtësim i këtij procesi gjithëpërfshirës dhe kompleks. Qasja përgjatë zbatimit të Planit të Veprimit 2018–2020 synoi sa rritjen e numrit të grave dhe vajzave në sistem, aq edhe pasjen e një sistemi që reflekton në tërësi aspektet e organizimit dhe funksionimit me ndjeshmëri gjinore. Edhe pse të dhënat flasin në tërësi për një rritje të pjesëmarrjes së grave dhe vajzave në forcat ushtarake, policore, apo edhe në sektorë të tjerë, numri i grave dhe vajzave në drejtim në sektorët e ruajtjes së sigurisë dhe paqes ende mbetet i ulët. Shih Fig. nr. 1. U vunë re vështirësi të identifikimit të mbështetjes nga buxheti i shtetit, apo edhe nga burime jo buxhetore zbatimin e Planit të Veprimit 2018–2020. Aktivitetet për agjendën GPS gjatë

¹⁵ Shih Raporti i Monitorimit nr 2, tetor 2019 - nëntor 2020, “Për zbatimin e Planit Ndërinstitucional të Veprimit për Zbatimin e Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, “Për Gruan, Paqen dhe Sigurinë”, 2018 – 2020”, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

zbatimit të Planit të Veprimit 2018–2020 u realizuan në të gjithë vendin duke kontribuar kështu në lokalizimin e agjendës GPS në Shqipëri, por në një numër të kufizuar. Njësitë e qeverisjes vendore janë angazhuar në një numër të kufizuar aktivitesh për agjendën GPS, madje disa njësi të qeverisjes vendore nuk e njohin Rezolutën 1325. Edhe ndërveprimi rajonal për agjendën GPS u pa i nevojshëm të forcohet. Media dhe institucionet e arsimit të lartë u angazhuan në veprimtari të ndërlidhura me zbatimin e agjendës GPS, por jo aktivisht.¹⁶

Raportet e monitorimit nr.1 dhe nr. 2 të zbatimit të Planit të Veprimit 2018–2020 përfshijnë një sërë rekomandimesh, duke vënë në plan të parë nevojën për vijimin e politikës për agjendën GPS si me rëndësi parësore për grupet shoqërore dhe angazhimin e tyre. Një tjetër rekomandim është që çështjet objekt i politikës së qëllim të zbatimit të Rezolutës 1325 të zgjerohen me zhvillime të aktualitetit, përfshirë edhe ngjarje si ajo e pandemisë së shkaktuar nga Covid-19 apo katastrofat natyrore të lidhura me situatën konkrete që përjeton vendi në çështjet gjinore në këndvështrimin e sigurisë dhe paqes. Masat rekomandohet të vijojnë në kuadër të shtyllave të Rezolutës 1325, si përfshirja e grave në nivele vendimmarrëse, pavarësisht trendit të rritjes në këtë drejtim.

Me po aq rëndësi, sugjerohet që institucionet përgjegjëse të Planit të Veprimit të zgjerohen me qëllim që ky plan të mos jetë vetëm ndërinstucional, por të jetë gjithëpërfshirës, përfshirë këtu edhe struktura të tjera me rëndësi të shoqërisë si Institucionet e Arsimit të Lartë, duke ndikuar në formësimin e kapaciteteve për agjendën GPS mes të rinjve e të rejave, apo edhe median e cila kërkohet të luajë një rol më aktiv për përparimin e agjendës GPS në vendin tonë. Institucionet përgjegjëse të zbatimit të politikës për këtë çështje në vend rekomandohet të ndërveprojnë më aktivisht me median në këtë drejtim, sikurse edhe vetë media të vetëangazhohet aktivisht për çështjet gjinore në fushën e sigurisë dhe paqes.

Rekomandimet përfshijnë edhe masa të mëtejshme për lokalizimin e agjendës GPS duke sugjeruar që Këshillat e Sigurisë në nivel vendor të përfshijnë në planet e tyre të veprimit masa dhe objektiva në kuadër të zbatimit të Rezolutës 1325, forcimin e kapaciteteve të nëpunësve gjinorë në nivel vendor që të nxisin përfshirjen e njësisë vendore në aktivitete për përfshirjen e grave dhe vajzave në nivel vendor përmes këshillave të lagjeve apo organeve të tjera të krijuara në nivel vendor për nxitjen e paqes dhe mirëkuptimit në komunitet si dhe politika me ndjeshmëri gjinore.

Plani i ri i Veprimit rekomandohet të përfshijë tregues realistë dhe të posaçëm sasiorë dhe cilësor për matjen e përparimit në kuadër të politikës GPS në vend. Plani i Veprimit të vijojë të jetë i kostuar dhe buxhetuar dhe institucionet përgjegjëse të marrin masa për të identifikuar dhe mbledhur të dhëna për mbështetjen buxhetore dhe jo-buxhetore për zbatimin e masave për të cilat janë përgjegjës. Ndër të tjera të tilla rekomandime kërkohen edhe që koha e rishikimeve të planit të ndërlidhet me kohën e përcaktimit/rishikimit të buxhetit nga ana e qeverisë dhe të marrjes në konsideratë të Buxhetimit të Përgjegjshëm Gjinor, duke angazhuar edhe MFEnë, si ministri përgjegjës për financat në vend, në procesin e hartimit, zbatimit, monitorimit dhe raportimit.

Gratë përbëjnë 50,1 % të popullsisë nga 2.845.955 persona në vitin 2021¹⁷ dhe angazhimi për krijimin e një mjedisi barazie për gjysmën e popullsisë është domosdoshmëri. Në tërësi, indeksi i

¹⁶ Po aty.

¹⁷ INSTAT, Burra dhe gra 2020, fq. 20. Shih në: <http://www.instat.gov.al/media/7376/burra-dhe-gra-2020.pdf>

pabarazisë gjinore, në vitin 2021 rezulton 0,09 nga 0,06 që ishte në vitin 2020.¹⁸ Gjatë vitit 2020, për herë të parë Shqipëria iu bashkua Indeksit të Barazisë Gjinore të BE-së, ku miratimi i Planit ndërinstitucional i veprimit për zbatimin e Rezolutës së Këshillit të Sigurisë së Kombeve të Bashkuara 1325 “Për Gratë, Paqen, Sigurinë, 2018-2020” përmendet shprehimisht në radhën e politikave të miratuara për arritjen e barazisë. Sipas këtij indeksi, “. . . fusha e pushtetit shënon 60.9 dhe e rendit Republikën e Shqipërisë në vendin e 6të në krahasim me pjesën tjetër të vendeve që raportojnë mbi Indeksin e Barazisë Gjinore”. Një tregues i tillë është pozitiv, edhe pse shifrat për fushat e tjera nuk janë po kaq pozitive.¹⁹ Fusha e pushtetit, sipas Indeksit të Barazisë Gjinore 2020, është fusha ku Shqipëria shënon një rezultat më të mirë se mesatarja e BE-28 me 60,9 pikë. Kjo vjen për shkak të rezultateve më të mira se sa mesatarja e BE-28 në nënfushat e pushtetit politik dhe ekonomik, ndërkohë që sa i përket pushtetit social, rezultati i Shqipërisë është më i ulët.²⁰

Ministria e Mbrojtjes (MM) deri në vitin 2020 u drejtua nga një grua²¹, detyrë e mbajtur nga një grua që prej vitit 2013 në Shqipëri.²² Kuvendi i Shqipërisë drejtohet nga një grua aktualisht dhe zëvendëskryetare e Kuvendit është po ashtu një grua.²³ 75% e kabinetit qeveritar aktualisht përbëhet nga gra (12 nga 16 gjithsej, ku përfshihen Kryeministri, ministrat dhe Kryenegociatorja për Integrimin Evropian). Zëvendëskryeministrja dhe Kryenegociatorja e vendit për integrimin evropian janë gra.²⁴ Ky tregues e ka vendosur Shqipërinë ndër vendet me përqindjen më të lartë të përfshirjes së grave në qeveri ndër vendet në botë. Përmirësimi i ndjeshëm i pjesëmarrjes së grave anëtare në Parlamentin e Shqipërisë u bë i mundur pas përfshirjes së kuotës 30 % në ndryshimet e kodit elektoral në vitin 2008, dhe si rezultat është vënë re një tendencë në rritje e pjesëmarrjes së grave e vajzave në zgjedhjet parlamentare, me 35,7 % të deputetëve gra në vitin 2021. Drejtimi i komisioneve parlamentare aktualisht bëhet në 50% të rasteve nga gra. Ndër tetë komisionet parlamentare, pjesëmarrja më e madhe e grave shihet në “Komisionin për punën, çështjet sociale dhe shëndetësinë” dhe “Komisionin për edukimin dhe mjetet e informimit publik”, përkatësisht 61,9 % dhe 57,9 %.²⁵ Në kuadër të kësaj qasje, në 2020 për herë të parë një deputete shqiptare u emërua në postin e zëvendëspresidentes së Asamblesë Parlamentare të Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut.²⁶ Në nivel vendor janë vetëm 13% e kryetarëve të bashkive dhe 44% e

¹⁸ Shih INSTAT, Gratë dhe Burrat në Shqipëri, 2021. Shih në <http://www.instat.gov.al/al/temat/treguesit-demografik%C3%AB-dhe-social%C3%AB/barazia-gjinore/publikimet/2022/grat%C3%AB-dhe-burrat-n%C3%AB-shqip%C3%ABri-2021/> (aksesuar në janar 2022)

¹⁹ Indeksi i Barazisë Gjinore për Republikën e Shqipërisë 2020, janar 2020. Shih në: https://eurogender.eige.europa.eu/system/files/events-files/gender_equality_index_for_the_republic_of_albania_2020_alb.pdf

²⁰ http://www.instat.gov.al/media/6657/gender_equality_index_for_the_republic_of_albania_2020_alb.pdf fq. 21.

²¹ <https://www.mod.gov.al/index.php/ministria/ministri>

²² Ministret ishin përkatësisht znj. Mimi Kodheli dhe znj. Olta Xhaçka. Shih njoftimin për emërimin e ministres së parë grua, në: <https://www.facebook.com/MinistriaMbrojtjes/videos/marrja-e-detyr%C3%ABs-nga-ministrja-e-mbrojtjes-znj-mimi-kodheli/592779867452215/>

²³ Deputetja, znj. Lindita Nikolla, është kryetare e Kuvendit, dhe deputetja, znj. Ermonela Felaj zëvendëskryetare e Kuvendit. Shih në: <https://www.parlament.al/>

²⁴ Shih përbërjen në: <https://kryeministria.al/qeveria/>.

²⁵ <http://www.instat.gov.al/media/11027/burra-dhe-gra-2022.pdf> fq. 106

²⁶ Deputetja, znj. Mimi Kodheli, u emërua zëvendëspresidente e Asamblesë Parlamentare të Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut. Shih në: <https://www.nato-pa.int/content/vice-presidents-and-treasurer>

këshilltarëve në Këshillat në nivel vendor gra.²⁷ Gjykata Kushtetuese në vend drejtohet që prej vitit 2019 nga një grua.²⁸ Në Gjykatën e Lartë janë 15.4% e anëtarëve gra, ndërsa në gjykatat e apelit janë 39.7% gra dhe në ato administrative janë 66,7% gjyqtare gra.²⁹

Përqindja e grave që punojnë në Ministrinë për Evropën dhe Punët e Jashtme aktualisht është 56.5% e punonjësve në tërësi të saj. Në shërbimin diplomatik, në 2021 INSTAT raporton se ishin 30,8% Ambasadore, 66,7% Ministër Fuqplotë, 46,2% Ministër Këshilltar.³⁰ MEPJ raporton se aktualisht ka 13 Këshilltare, 21 Sekretare të Para, 24 Sekretare të Dyta, 1 Sekretare të Treta, dhe 1 Atashe, ndërkohë që vendi ynë nuk ka asnjë Atashe Ushtarake në Përfaqësitë tona Diplomatike aktualisht.³¹ Numri i grave në Misionin e RSh-së pranë Këshillit të Sigurimit është 10. Edhe pse ka një ndërgjegjësim të pjesëmarrjes dhe rëndësisë së kontributit të grave në fushën e diplomacisë, ndihet nevoja e përfundimit të kësaj qasje por edhe e zhvillimit të të dhënave administrative si dhe e statistikave të thelluara dhe të qëndrueshme në këtë fushë. Po me aq rëndësi është forcimi i kapacitetit të grave në fushën e diplomacisë për çështjet gjinore në tërësi dhe agjendën GPS në veçanti.

Puna për zbatimin e Planit të Veprimit Kombëtar e Planit të Veprimit të Ministrisë së Mbrojtjes për zbatimin e Rezolutës 1325 të Organizatës së Kombeve të Bashkuara “Për Gruan, Paqen e Sigurinë” ka bërë të mundur që gratë ushtarake të zënë sot rreth 14.76% të numrit të përgjithshëm të personelit ushtarak aktiv me objektiv e synim për të arritur 15% të efektivave të jenë gra. INSTAT raporton se në vitin 2021 gratë zënë 20,1% të personelit gjithsej në ushtri.³² Miratimi në vitin 2019 nga Ministri i Mbrojtjes i dokumentit “Politikat kundër ngacmimeve dhe ngacimit seksual në ambientet e punës”, garanton më shumë siguri, përkujdesje e mbrojtje nga strukturat shtetërore për aspektet gjinore.³³ Aktualisht, që prej janarit 2018, një Gjeneralmajore grua është Zëvendëshefe e Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura. Gjithsesi, Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura dhe Komandantët e Forcës Ajrore, Detare dhe tokësore janë burra.³⁴ Strategjia e Menaxhimit të Burimeve Njerëzore në ushtri edhe pse ka vëmendje ndaj përfundimit të politikave për një rekrutim eficient të ndjeshëm ndaj kategorive të ndryshme, nuk përmend në mënyrë të drejtpërdrejtë grupimet gjinore dhe nuk adreson mospërfaqësimin e grave dhe vajzave në ushtri me qëllim rritjen e numrit të tyre si dhe përshtatjen e politikave të ndjeshme gjinore për përfshirjen dhe karrierën në ushtri.³⁵ është hequr kërkesa për pjesëmarrje në të paktën 15% të grave/vajzave ushtarake, dhe kjo nuk ka ndihmuar rritjen e pjesëmarrjes së grave ushtarake në ushtri. Ligji nr. 121/2015 datë 12.11.2015 “Për miratimin e Planit Afatgjatë të Zhvillimit të Forcave të Armatosura 2016-2027” po ashtu nuk përdor një gjuhë të ndjeshme gjinore. Si një shembull, edhe pse përmirësimi i sistemit të të dhënave të personelit (data base) është një ndër

²⁷ <http://www.instat.gov.al/media/11027/burra-dhe-gra-2022.pdf> fq. 116.

²⁸ Shih në: <https://www.gjk.gov.al/>

²⁹ <http://www.instat.gov.al/media/11027/burra-dhe-gra-2022.pdf> fq. 115.

³⁰ Shih <http://www.instat.gov.al/media/11027/burra-dhe-gra-2022.pdf> fq. 113.

³¹ Informacion i përcjellë nga MEPJ për vitin 2022.

³² Shih <http://www.instat.gov.al/media/11027/burra-dhe-gra-2022.pdf> fq. 114.

³³ 110 Ushtri Shqiptare, Mbrojtja, Organ Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes. Viti i 90-të i botimit - Speciale, fq. 14.

Shih në: <https://www.mod.gov.al/images/mbrojtja/pdf/2022/mbrojtja-speciale-dhjetor1.pdf>

³⁴ Shih në: <https://www.aaf.mil.al/kush-eshte>

³⁵ Shih në: <https://www.mod.gov.al/images/PDF/2020/Strategjia-e-Menaxhimit-2020-2024.pdf>

angazhimet sipas këtij ligji, nuk ka një parashikim për të dhëna të ndjeshme gjinore në personelin ushtarak.³⁶

Aktualisht, Policia e Shtetit reflekton një progres të rëndësishëm lidhur me përfshirjen e grave dhe vajzave në strukturat e saj edhe në pozicione të larta, si dhe forcimin e kapaciteteve të tyre. Në vitin 2021, raportohet se 14.3% e punonjësve në Policinë e Shtetit janë gra, me 1562 punonjëse gra nga 10.854 punonjës në total. INSTAT konfirmon se në strukturën e policisë, numri i punonjëseve gra rritet me uljen e nivelit të gradave. Me gradë policore raportohet se janë 9.8% gra dhe përqindja më e lartë është për gradën Inspektor me 43,5 %, ndërsa gra janë 0% drejtuese madhore, 0% drejtuese e lartë, 10.4% drejtuese dhe 3% drejtuese e parë.³⁷ Të dhënat administrative të raportuara nga Policia e Shtetit për vitin 2022 tregojnë se gra janë 1 Drejtues i Parë, 11 Drejtues, 29 K/Komisare, 59 Komisarë, 169 Nën Komisarë, 656 Inspektore dhe 577 punonjëse civile. Policia e Shtetit ka miratuar një Kod Etike si dhe një manual për etikën dhe integritetin policor, i cili adreson ndërtimin dhe konsolidimin e rrugës drejt kapaciteteve dhe praktikave etike dhe me integritet në Policinë e Shtetit. Në kuadër të punës së saj, ajo ka miratuar një Proçedurë Standarde të Ngacimit Seksual në vendin e punës, të miratuar me Urdhrin Nr.96/7.07.2020. Në kuadër të njohjes së kësaj procedure, me mbështetjen e Programit të Barazisë Gjinore dhe kundër Dhunës në Familje, UN Women, janë organizuar disa aktivitete trajnuese me qëllim njohjen dhe zbatimin e dokumentit të politikave dhe procedurave kundër ngacimit, me punonjës policie të Drejtorive Vendore të Policisë dhe Drejtorive Rajonale të Kufirit dhe Migracionit, me pjesëmarrje të të gjitha niveleve të gradave dhe punonjës civil. Të gjithë drejtuesit e lartë të Policisë së Shtetit, përfshirë dhe Drejtorin e Përgjithshëm të Policisë, janë trajnuar gjatë 2022, në lidhje me ngacimet seksuale në vendin e punës. Në zbatim të Urdhërit Nr.86 datë 24.01.2020 të Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit, për diversitetin, diskriminimin dhe barazinë gjinore, kanë vijuar inspektimet si dhe fushata sensibilizuese në qarqet Gjirokastrë, Vlorë, Fier, Korçë, me synim vlerësimin dhe monitorimin e zbatimit të Politikës për Diversitetin, barazinë gjinore dhe ngacimin seksual. Me mbështetjen e UN Women, në kuadër të Programit të Përbashkët të Kombeve të Bashkuara “T’i japim fund dhunës ndaj grave në Shqipëri”, financuar nga Qeveria e Suedisë dhe zbatohet nga UN Women, UNDP dhe UNFPA si dhe të monitorimit të situatës lidhur me nivelin e kuptimit dhe zbatimit, në muajin Shkurt-Mars 2020, janë realizuar tryeza diskutimi dhe reflektimi “5 vjet zbatim i urdhrit të Drejtorit të Përgjithshëm për “Politikat dhe Proçedurat e trajtimit të rasteve të ngacimit dhe ngacimit seksual në Policinë e Shtetit”. Policia e Shtetit është njëkohësisht organizata e parë që realizon një politikë të tillë duke inkurajuar edhe struktura të tjera shtetërore. Gjithashtu, mbi 500 punonjës të Policisë së Shtetit, kryesisht gra e vajza u pyetën përmes një pyetësores online për politikën e barazisë gjinore brenda strukturave të policisë si dhe për ofrimin e një sërë trajnimesh. Sektori i Hetimit Disiplinor të Policisë ka trajtuar 17 raste që lidhen me këtë politikë duke dhënë masa të rënda disiplinore si dhe janë trajtuar jo formalisht disa raste. Policia e Shtetit ka miratuar “Planin e Veprimit mbi zhvillimin e Diversitetit, në Policinë e Shtetit”, ka prezantuar “Deklaratën e Diversitetit” si dhe hartuar dhe publikuar “Manualin për Barazinë dhe Diversitetin” i përgatitur nën kujdesin e Prezencës së OSBE-së dhe Un Women në Shqipëri. Gjithashtu, janë realizuar mbi 100 takime me strukturat vendore të Policisë dhe me Institucionin e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, për të drejtat e njeriut për komunitetin LGBTI, kryesisht për krimet e urrejtjes.

³⁶ Shih në: <https://www.mod.gov.al/pdf/PAZHFA-2016-2027.pdf>

³⁷ Shih <http://www.instat.gov.al/media/11027/burra-dhe-gra-2022.pdf> fq. 113.

Shqipëria është pjesë aktive e nismave rajonale për adresimin e sigurisë. Ajo është bërë pjesë e Rrjetit të Mesdheut të Grave Ndërkombëtare, ku ka theksuar angazhimin maksimal dhe gjithëpërfshirës si parakusht për sigurinë në vend. Shqipëria është përfshirë në agnazhimet e OSBE-së për të ngritur dy rrjete rajonale në Evropën Juglindore dhe Azinë Qendrore për gra profesioniste në fushën e parandalimit dhe luftës kundër ekstremizmit të dhunshëm që çojnë në terrorizëm, në kuadër të projektit për nxitjen e zbatimit të rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të OKB-së “Gratë, paqja dhe siguria” në rajonin e OSBE-së.

Vendi ynë vijoi të përqafojë aktet ndërkombëtare për luftën kundër dhunës e ngacmimit duke ratifikuar në vitin 2022 edhe Konventën 190 “Konventa për Dhunën dhe Ngacmimin” të Organizatës Ndërkombëtare të Punës. Bërja pjesë e legjislacionit të brendshëm të standardeve që vendos kjo Konventë e vendos politikën e brendshme para nevojës për të ndërmarrë masa konkrete për të garantuar të drejtën për barazi dhe mosdiskriminim në punësim dhe profesion.³⁸

Në vijim të masave konkrete dhe zbatimit të politikave konkrete me bazë gjinore, bazuar në fotografimin e situatës aktuale në Shqipëri dhe identifikimin e problematikave që has vendi ynë në zbatimin e plotë të rekomandimeve në kuadër të Rezolutës 1325, është i nevojshëm miratimi i një plani të ri veprimi në kuadër të Rezolutës 1325 të KSKB-së. Asnjë arritje, sado e madhe të jetë, nuk është e pakthyeshme, për më tepër që shifrat tregojnë se asrritjet nuk janë të konsiderueshme. Qëllimi i këtij Planit të ri Veprimi është vijimi i politikave të zgjuara të përfshirjes së grave në fushën e sigurisë, të veprimtarisë së jetës që kanë të bëjnë me paqen dhe sigurinë dhe adresimit të çështjeve me të cilat përballen ato në kësi situatash, apo pas tyre. Ky Plan i dytë Veprimi synon të mundësojë një zbatimin edhe më të mirë të Rezolutës 1325 në përputhje me angazhimet ndërkombëtare të Republikës së Shqipërisë, duke reflektuar edhe mbi rekomandimet e raporteve të monitorimit të Planit të Veprimit 2018–2020. Kjo qasje është në harmoni me kërkesat e BE-së për agjendën GPS për të luftuar dhunën kundër grave dhe promovimin e pjesëmarrjes së grave në ndërtimin e paqes.

Ndërsa agjenda GPS është përqaftuar nga vendi ynë dhe vijon të jetë në vëmendje të politikës së vendit, aktualiteti ka sjellë sfida të reja. Sfidat si ajo e COVID-19, katastrofa natyrore apo kriza energjitike e ekonomike, sfida sociale si lëvizje demografike për shkaqe ekonomike apo politike, apo edhe qasje të reja si ajo e përballjes hapur me dhunën seksuale me bazë gjinore, etj., janë të gjitha aspekte që ndërlidhen natyrshëm me paqen e sigurinë. Një studim i OSBE-së për Planet e veprimit në zbatim të Rezolutës 1325 në rajonin e OSBE-së, ndërkohë që ka vlerësuar Planin e Veprimit të Republikës së Shqipërisë, 2018-202, ka vënë në pah nevojën për të përfshirë në të çështje aktuale, si p.sh., çështje që lidhen me armët e vogla dhe të lehta, ekstremizmin e dhunshëm, migrimin ose katastrofat natyrore.³⁹ Të dhënat në vend tregojnë se të dëmtuar sipas gjinisë dhe veprave penale të trafikimit, dhunës në familje dhe krime seksuale janë shumë më tepër gra se sa burra dhe shifrat rriten më shumë ndaj grave se burrave. Për vitin 2021, të dëmtuar për krime seksuale janë 88.4% gra dhe vetëm 11.6% burra, shifër e cila ka ardhur në rritje nga vitit në vit për

³⁸ Shih Ligjin nr. 13/2022 “Për ratifikimin e Konventës 190 “Konventa për Dhunën dhe Ngacmimin” të Organizatës Ndërkombëtare të Punës, 1986”.

³⁹ <https://www.osce.org/files/f/documents/3/4/444577.pdf> (aksesuar në janar 2022)

të dëmtuarat e rritura dhe të mitura gra e vajza.⁴⁰ Po ashtu, klima dhe fatkeqësitë e shkaktuara nga njeriu po shkatërrojnë planetin dhe po ndikojnë në jetën e grave dhe vajzave në mënyrë jo proporcionale.⁴¹ Plani i ri zgjeron fushën e vet të veprimit edhe në këtë këndvështrim, kjo edhe në harmoni me Strategjinë Kombëtare për Zvogëlimin të Riskut nga Fatkeqësitë, 2023-2030, në të cilën përfshihet si një prej objektivave ai i rritjes së ndërgjegjësimit, njohurive kombëtare dhe lehtësimit të shkëmbimit të informacionit për zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë dhe mbrojtjen civile dhe të krijohen komunitete ripërtëritëse dhe të qëndrueshme me vëmendje, ndër të tjera, edhe tek barazia gjinore.⁴² Duke vlerësuar se kuptimi i ‘paqes dhe sigurisë’ nuk është i lidhur vetëm me sigurinë dhe rendin, referuar të tilla sfidave që sjellin pasiguri, konflikte dhe cenim të paqes në shoqëri, zgjerimi i fushës së veprimit të Planit të Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 është nevojë e natyrshme. Ndjeshmëria më e lartë gjinore në trajtimin e rasteve të fatkeqësive gjinore, gjuha e ndjeshme gjinore, të dhëna të diferencuara sipas gjinisë, indikatorë të ndjeshëm gjinorë në vlerësimin e shkallës së riskut apo edhe të ndikimit të ndërhyrjeve në rast fatkeqësisht dhe miratimin e planeve për menaxhimin e riskut me qasje gjinore janë masa me rëndësi për mundësimin e një mjedisi të ndjeshëm në raste fatkeqësish apo katastrofash natyrore ndaj grave e vajzave.

Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325, 2023-2027, bazohet në vizionin e qeverisë shqiptare që i konsideron gratë si pjesë dhe kontribuese të zhvillimit të qëndrueshëm. Një Plan i tillë është një politikë që njëkohësisht ka një mision, atë të luftës ndaj dasive shoqërore me bazë gjinore në çdo sektor. Ai vë në pah politikën në kuadër të agjendës GPS dhe mundëson raportimin e fokusuar në kuadër të raporteve ndërkombëtare.

1.2. Ndërlidhja e Planit të Veprimit me kuadrin politik në fuqi

Ky Plan Veprimi është në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, e cila sanksionon në nenin 18, paragrafi i dytë të saj parimin e barazisë ndër të drejtat dhe liritë themelore në vend. Po ashtu, Plani i Veprimit është në përputhje me politikat dhe aktet ligjore dhe nënligjore të miratuara nga Republika e Shqipërisë për fuqizimin e grave e vajzave, dhe arritjen e barazisë gjinore, apo ku është integruar perspektiva gjinore, si:

- Ligj nr. 7961, datë 12.07.1995 “Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar i cili përfshin parimin e mosdiskriminit, ndalimin e ngacmimit moral dhe seksual dhe sanksione përkatëse dhe të çdo veprimi që përbën shqetësim seksual,⁴³
- Ligj nr. 9970 datë 24.07.2008 “Për barazinë gjinore në shoqëri”, i cili parashikon ndalimin e pabarazisë për shkak të përkatësisë gjinore në çdo fushë, sigurimin e integritetit gjinor në të gjitha fushat, sidomos në ato politike, shoqërore, ekonomike dhe kulturore, si në nivel qendror

⁴⁰ Shih <http://www.instat.gov.al/media/11027/burra-dhe-gra-2022.pdf> fq. 97.

⁴¹ UN Women, *Progress on the sustainable development goals the gender snapshot 2022*, https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-09/Progress-on-the-sustainable-development-goals-the-gender-snapshot-2022-en_0.pdf

⁴² Shih fq. 31, në:

https://konsultimipublik.gov.al/documents/RENJK_509_Strategjia%20Komb%C3%ABtare%20p%C3%ABr%20Zvog%C3%ABlimin%20e%20Riskut%20nga%20Fatkeq%C3%ABsit%C3%AB%202023-2030_31.08.2022_Final%20Draft.pdf

⁴³ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/ligj/1995/07/12/7961>

ashtu edhe vendor, mbledhja e detyrueshme e statistikave gjinore si dhe edukimin e barazisë gjinore.⁴⁴

- Ligj nr. 9936, datë 26.06.2008 “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar, i ndryshuar, i cili parashikoi me ndryshimet e vitit 2016 konceptin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në menaxhimin e sistemit buxhetor,⁴⁵ Ligji Nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore” që gjithashtu ka përfshirë këtë qasje,⁴⁶ si dhe VKM Nr. 465 datë 16.07.2012 “Për integrimin gjinor në programin buxhetor afatmesëm”, e cila parashikon planifikim të objektivave të matshme gjinore në programet buxhetore të institucioneve qendrore,⁴⁷
- Ligj nr.10019, datë 29.12.2008 “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar i cili përfshin respektimin e barazisë gjinore duke vendosur edhe kuota në organet e zgjedhura në nivel qendror e vendor, përfshirë edhe kuotën për gjininë e nënpërfaqësuar në jo më pak se 30 për qind të përbërjes së Kuvendit të Shqipërisë dhe të organeve të njëjësive bazë të qeverisjes vendore,⁴⁸
- Ligj nr. 221 datë 04.02.2010 “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, i ndryshuar, që përfshin parimin e mosdiskriminimit ndër të tjera edhe për shkak të gjinisë,
- Ligj nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, ku në pikën 3 të nenit 6 parashikohet se: “Në sistemin arsimor parauniversitar, nxënëseve/nxënësve dhe punonjëseve/punonjësve u ofrohet mbrojtje nga çdo formë veprimi ose mosveprimi që mund t’u shkaktojë diskriminim, dhunë, keqtrajtim ose dëm moral”,
- Ligj nr. 97/2013 “Për mediat audiovizive në Shqipëri”, në nenin 32, parashikon që shërbimet e mediave audio dhe/ose audiovizive nuk duhet të transmetojnë programe me përmbajtje që të nxisin urrejtjen mbi baza racore, gjinie, fetare, etnike, kombëtare dhe çdo forme tjetër diskriminimi,⁴⁹
- Ligj nr. 108/2014 “Për policinë e shtetit”, i ndryshuar që ndër parimet themelore të organizimit funksionimit të Policisë së Shtetit përfshin atë të mosdiskriminimit,⁵⁰
- Ligj nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”, i ndryshuar, i cili funksione të bashkive në fushën e sigurisë publike, mjedisit, infrastrukturës, shërbimeve publike, mbështetjes financiare, etj duke garantuar akses të balancuar gjinor, si dhe duke respektuar ligjin për barazinë gjinore në komitete, borde ose komisione që krijohen në nivel vendor, apo edhe në emërimet në nivel vendor,⁵¹
- Ligj nr. 44/2015, “Kodi i Procedurave Administrative i Republikës Së Shqipërisë”, në nenin 17, përcakton qartë parimin e barazisë, pa dallime të çfarëdolloj forme duke plotësuar dhe mosdiskriminimin për shkak të gjinisë, identitetit gjinor dhe orientimit seksual,⁵²
- Ligj nr. 9669, datë 18.12.2006, “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”, i ndryshuar, i synon parandalimin dhe zvogëlimin e dhunës në familje në të gjitha format e saj

⁴⁴ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2008/07/24/9970>

⁴⁵ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2008/06/26/9936>

⁴⁶ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2017/04/27/68-2017>

⁴⁷ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/vendim/2012/07/18/465>

⁴⁸ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2008/12/29/10019>

⁴⁹ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2013/03/04/97-2013>

⁵⁰ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2014/07/31/108>

⁵¹ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2015/12/17/139>

⁵² Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2015/04/30/44>

- dhe të mbrojtjen e viktimave të dhunës në familje,⁵³
- Udhëzim nr. 816, datë 27.11.2018, i Ministrisë të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale “Për miratimin e standarteve të ofrimit të shërbimeve dhe të funksionimit të Qendrave të menaxhimit të krizës për rastet e dhunës seksuale”,⁵⁴
 - Udhëzim i Përbashkët i Ministrisë së Drejtësisë dhe Këshillit të Lartë Gjyqësor Nr. 9, datë 17.06.2020 “Për përcaktimin e rregullave për krijimin e një baze të dhënash të posaçme për çështjet e dhunës në familje në gjykata dhe unifikimin e regjistrimit të tyre”,
 - Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 334, datë 17.2.2011 “Për mekanizmin e bashkërendimit të punës për referimin e rasteve të dhunës në marrëdhëniet familjare dhe mënyrën e procedimit të tij”,
 - Ligj nr.121/2016 “Për shërbimet e kujdesit shoqëror në Republikën e Shqipërisë” që përfshin parimin e mosdiskriminimit edhe për shkaqe gjinie në ofrimin e shërbimeve,
 - Ligj nr. 65/2016 “Për ndërmarrjet sociale në Republikën e Shqipërisë” që synon edhe punësimin e personave të pafavorizuar në tregun e punës, si gratë viktime të dhunës dhe trafikimit, etj.,
 - Ligj nr. 97/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë” që parashikon vendosjen e një koordinatori/koordinatoreje për marrëdhëniet me publikun në çdo prokurori,
 - Ligj nr.18/2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës” i cili përfshin mosdiskriminimin në parimet e përgjithshme të ligjit,
 - Ligj nr.37/2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur” që garanton mbrojtjen e fëmijëve nga dhe në kuadër të një veprë penale,
 - Ligj nr.111/2017 “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”, që ndër të tjera garanton ndihmë juridike falas për kategori të veçanta viktime të dhunës në familje, abuzimit seksual, trafikimit të qenieve njerëzore, të mitur/mitura në konflikt me ligjin, etj.,
 - Ligj nr. 75/2019 “Për rininë”, i cili parashikon edhe mbështetjen dhe fuqizimin e të rejave/rinjve edhe në kuadër të akteve ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë dhe legjislacionit në fuqi,⁵⁵
 - Ligj nr. 35/2020 “Për një ndryshim në ligjin nr. 7895, datë 27.01.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, i cili përfshin ndër veprat penale për dhunën në familje dhe atë ndaj grave,
 - Ligj nr. 62/2022 “Për regjistrin kombëtar të të dënuarve për krime seksuale”, i cili synon parandalimin e ngacmimit, dhunës, abuzimit apo shfrytëzimit seksual⁵⁶,
 - Ligji nr.79/2020 “Për ekzekutimin e vendimeve penale”⁵⁷.
 - Ligj nr. 13/2022 “Për ratifikimin e konventës 190 “Konventa për Dhunën dhe Ngacmimin” të Organizatës Ndërkombëtare të Punës, 1986”,⁵⁸
 - Ligj nr. 79/2021 “Për të Huajt”, i ndryshuar i cili garanton mbrojtje për viktimat e trafikimit.⁵⁹

⁵³ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2006/12/18/9669>

⁵⁴ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/udhezim/2018/11/27/816>

⁵⁵ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2019/11/04/75>

⁵⁶ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2022/07/21/62>

⁵⁷ Shin në: <https://qzb.gov.al/eli/dekret/2020/07/16/>

⁵⁸ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2022/02/03/13>

⁵⁹ Shih në: <http://qzb.gov.al/eli/ligj/2021/06/24/79>

Plani i Veprimit është në përputhje me aktet politike të miratuara dhe në fuqi në vend, si:

- Projekt Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim,⁶⁰
- Strategjia e 4-rt Kombëtare “Për Barazinë Gjinore dhe të Planit të Veprimit 2021–2030” e miratuar me VKM nr. 400, datë 30.6. 2021,⁶¹
- VKM nr. 670, datë 10.11.2021 për një shtesë në vendimin nr. 1140, datë 24.12.2020, të Këshillit të Ministrave, “për miratimin e strategjisë kundër krimit të organizuar dhe krimeve të rënda 2021–2027 dhe planin e veprimit 2021–2022”,⁶²
- VKM nr. 1139, datë 24.12.2020 “Për miratimin e strategjisë ndërsektoriale të sigurisë në komunitet 2021 – 2026 dhe të planit të veprimit 2021 – 2023”,⁶³
- VKM nr. 1140, datë 24.12.2020 Për miratimin e strategjisë kundër krimit të organizuar dhe krimeve të rënda, 2021–2027, dhe planin e veprimit 2021–2022,⁶⁴
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 50, datë 6.2.2019 për miratimin e strategjisë për kontrollin e armëve të vogla, të lehta, municioneve dhe eksplozivëve 2019–2024 dhe të planit të veprimit 2019–2021,⁶⁵
- VKM nr. 930, datë 18.11.2015, “Strategjia Kombëtare për Luftën kundër Ekstremizmit të dhunshëm dhe Plani i Veprimit”,⁶⁶
- Vendim i Këshillit të Ministrave Nr. 88, datë 22.2.2023 “Për miratimin e strategjisë kombëtare për zhvillim dhe integrim evropian 2022–2030”,⁶⁷
- VKM nr.659, datë 10.10.2019 “Për miratimin e strategjisë kombëtare për punësim dhe aftësi 2019–2022 dhe të planit të veprimit për zbatimin e saj”, i ndryshuar,⁶⁸
- Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Mbrojtjes Sociale, 2020–2023, dhe të Planit të Veprimit në zbatim të saj,⁶⁹
- VKM nr. 864, datë 42.2.2019 “Për miratimin e dokumentit politik kombëtar për moshimin, 2020–2024, dhe të planit të veprimit për zbatimin e tij”,⁷⁰
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 210, datë 6.04.2022 Strategjia e Shëndetësisë 2021-2030,⁷¹
- Plani Kombëtar i Veprimit për mbështetjen e gruas sipërmarrëse (2014-2020),⁷²

⁶⁰ Projekt Strategjia përfshin ndër objektivat në kuadër të Forcimit të të Drejtave të Njeriut edhe “*Mbrojtja më e mirë e grave, burrave, të rejave, të rinjve, vajzave dhe djemve, nga të gjithë grupet nga të gjitha format e praktikave të dëmshme, seksizmit, dhunës me bazë gjinore dhe dhunës në familje, përmes përmirësimit të legjislacionit, zbatimit efektiv të tij, ofrimit të shërbimeve mbështetëse të specializuara për personat e dhunuar, ndëshkimin e dhunuesve dhe vënien në funksionim të programeve rehabilituese*”. Shih në:

<https://konsultimipublik.gov.al/Konsultime/Detaje/538>

⁶¹ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2021/06/30/400>

⁶² Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2021/11/10/670>

⁶³ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2020/12/24/1139>

⁶⁴ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2020/12/24/1140>

⁶⁵ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2019/02/06/50>

⁶⁶ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2015/11/18/930>

⁶⁷ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2023/02/22/88>

⁶⁸ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2019/10/10/659>

⁶⁹ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2019/12/24/866>

⁷⁰ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2019/12/24/864>

⁷¹ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2022/04/06/210>

⁷² <https://old.shgpaz.al/sq/eplatform/per-gruan-sipermarrese/materjale/384-plani-i-veprimit-per-mbeshitetjen-e-gruas-sipermarrese-ne-shqiperi-2014-2020>

- VKM nr. 692, datë 26.10.2022 “Për miratimin e strategjisë kombëtare të rinisë dhe planit të veprimit 2022–2029,⁷³
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 701, datë 18.11.2021 “Për miratimin e planit kombëtar të veprimit për barazi, përfshirje dhe pjesëmarrjen e romëve dhe egjiptianëve, 2021–2027”, që përfshin në objektivin 5 arritjen e barazisë gjinore,⁷⁴
- Plani Kombëtar i Veprimit për personat LGBTI (2021-2027),⁷⁵
- Programi i Reformës Ekonomike 2022-2024, me 15 masa reforme përfshirë punësimi dhe përfshirja sociale, trajnimet dhe aftësimi profesional, etj.,⁷⁶
- Strategjia e Menaxhimit të Financave Publike 2019-2022 që parashikon buxhetimin e përgjigjshëm gjinor,⁷⁷
- Nënshkrimi i Kartës Evropiane për Barazi të Burrave dhe Grave në Jetën Vendore nga bashkitë,⁷⁸
- Plane Vendore të Veprimit për Barazinë Gjinore, në përputhje me zbatimin e Kartës Evropiane për Barazi të Burrave dhe Grave në Jetën Vendore.⁷⁹

Në kuadër të këtyre akteve janë ngritur struktura të posaçme institucionale, përfshirë:

- Këshillat e Sigurisë në Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore,
- Shërbimi i këshillimit për djemtë dhe burrat në disa bashki të vendit,
- Strehëzat emergjente në disa bashki të vendit,
- Linja Kombëtare e Këshillimit për viktimat e dhunës në familje,
- Zyra e Koordinimit kundër Dhunës në Familje pranë Ministrisë së Drejtësisë,
- Qendra e parë e trajtimit të krizës së sulmeve seksuale “Lilium”,
- Qendra e Koordinimit kundër Ekstremizmit të Dhunshëm (QKEDH),
- Shkolla Shqiptare e Administratës Publike, ASPA, e cila zbaton një program të posaçëm trajnimi “Drejtësia Gjinore dhe Mosdiskriminimi”.

1.3. Rolet dhe përgjegjësitë e institucioneve

Plani i Veprimit është një angazhim i qeverisë shqiptare qendrore të larta politikëbërëse në vend, që vepron në fushën e sigurisë dhe të ruajtjes së paqes, çështjeve gjinore, si dhe që adresojnë angazhimet ndërkombëtare të vendit. Plani i Veprimit është një politikë gjithëpërfshirëse e të gjithë qeverisë, e të përfshijë të gjithë ministrat që identifikojnë çështje të lidhura me rendin dhe sigurinë në këndvështrim gjinor, në kuadër të ushtrimit të veprimtarisë së tyre. Një nga parimet thelemore për hartimin e planit të ri të veprimit është gjithëpërfshirja. Plani i Veprimit të zbatimit të Rezolutës 1325, bazuar në Urdhër nr. 330, datë 26.5.2022 i Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, koordinohet nga kjo ministri dhe ka përfaqësues nga;

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS),

⁷³ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2022/10/26/692>

⁷⁴ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2021/11/18/701>

⁷⁵ Shih në: <https://shendetesia.gov.al/wp-content/uploads/2022/01/LGBTI-NAP-2021-2027-AL-final.pdf>

⁷⁶ Shih në: <https://financa.gov.al/wp-content/uploads/2022/02/ERP-2022-2024.pdf>

⁷⁷ Shih në: <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2019/12/18/824>

⁷⁸ Shih më lart për më shumë informacion Strategjinë për Barazi Gjinore 2021-2030.

⁷⁹ Po aty.

- Ministria e Drejtësisë (MD),
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEPJ),
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE),
- Ministria e Brendshme (MB), e cila ka dedikuar një prej zëvendësministrave të ndjekë zbatimin e R1325,⁸⁰
- Ministria e Arsimit dhe Sportit (MAS),
- Ministria e Mbrojtjes (MM),
- Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit,
- INSTAT.

Ky Urdhër parashikon se në mbledhjet e Grupit Ndërinstitucional të Punës, në varësi të çështjeve që do të diskutohen, ftohen të marrin pjesë edhe përfaqësues të institucioneve të tjera, pjesëmarrëse ose jo në këtë grup pune, përfshirë edhe përfaqësues të institucioneve të pavaruara si Avokati i Popullit dhe Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, si dhe grupet e interesit. Përfshirja e ministrave bazohet në fushën e tyre të përgjegjësisë referuar vendimeve të Këshillit të Ministrave për këtë çështje. Planit i Veprimit është një angazhim i qeverisë shqiptare, kryesisht i atyre institucioneve që veprojnë në fushën e sigurisë dhe të ruajtjes së paqes, çështjeve gjinore, si dhe që adresojnë angazhimet ndërkombëtare të vendit. Institucionet kryesore të mbrojtjes dhe garantimit të të drejtave të njeriut në vend kanë qenë pjesë e takimeve përgjatë hartimit të Planit të dytë të Veprimit. Hartimi i Planit u mbështet në udhëzimet nga Agjencia Shtetërore për Programimin dhe e Strategjive dhe Bashkërendimin e Ndihmës. Pjesëmarrja e institucioneve të pavaruara si Avokati i Popullit dhe Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi ishte po me aq rëndësi në procesin e hartimit të aktit nga grupet e institucioneve të angazhuara në çështjet e të drejtave të njeriut.

Realizimi i takimeve konsultuese me grupet e interesit, përfshirë edhe shoqërinë civile, për prezantimin e projekt-Planit, si dhe perm irësimi i cilësisë së tij bazuar në komentet, sugjerimet dhe rekomandimet e konsultimeve u vlerësua si qasje e domosdoshme. Situatat e përgjithshme të emergjencës kanë vënë në pah se zhvillimet janë të shumta dhe të panjohura, dhe e gjithë shoqëria është e nevojshme të kontribuojë në zhvillimet aktuale të saj. Prandaj, bashkëpunimi dhe ndërveprimi me shoqërinë civile vijoi në kuadër të Planit të 2të të Veprimit, sidomos me përfaqësues të Koalicionit Gruaja Paqja Siguria. Përfshirja e OSHCve që kanë agjendën GPS objekt të veprimtarisë së tyre është qasur si paqyrim i rolit parësor që ato kanë në zhvillimin dhe zbatimin e politikave në vend dhe si monitoruese e tyre.

PJESA II. Qëllimi i politikave, objektivat specifike dhe masat parësore të zbatimit të planit të veprimit

2.1. Vizioni i strategjisë

⁸⁰ Urdhri Nr. 27, i Ministrisë – Fusha e veprimtarisë së Zv.ministrave 19.01.2021. Shih në: <https://mb.gov.al/en/fusha-e-veprimtarise-se-zv-ministrave/>

Vizioni dhe misioni i këtij Plani veprimi reflekton të njëjtën qasje të qeverisë si dhe në Planin e Veprimit 2018-2020 për zbatimin e Rezolutës 1325, duke garantuar kështu vijimësinë politike të vendit, si vijon:

Vizioni: Një shoqëri shqiptare ku gratë e vajzat kanë një rol të përfunduar dhe janë pjesëmarrëse aktive në ruajtjen e paqes, parandalimin dhe zgjidhjen e konflikteve, si dhe një shoqëri me kontribut të qëndrueshëm në nivel ndërkombëtar në garantimin e të drejtave të grave të përfshira në situatat e konfliktit.

Misioni: rritja e përfaqësimit dhe e angazhimit të grave e vajzave në sektorin e sigurisë, duke reduktuar stereotipat gjinorë lidhur me përfshirjen e grave në proceset dhe pozitat vendimmarrëse në fushën e sigurisë dhe përfundimi i kontributit të vendit në një politikë ndërkombëtare garantuese të të drejtave të grave e vajzave të përfshira në situata konfliktit dhe post-konflikt.

2.2. Qasja Politike

Qasja politike e qeverisë shqiptare në këndvështrimin e agjendës GPS është ajo e një shoqërie të angazhuar për të përfshirë, mbështetur e fuqizuar gratë dhe vajzat në arritjen apo ruajtjen e paqes dhe sigurisë së qëndrueshme në vend e më gjerë. Në kuadër të zbatimit të Rezolutës 1325 dhe qasjes së qëndrueshme politike, fushat politike të Planit të dytë të Veprimit përfshijnë:

1. Pjesëmarrja, që synon rritjen e pjesëmarrjes së grave në poste drejtuese dhe pjesëmarrje duke forcuar lidhshmërinë e grave e vajzave në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë;
2. Ndërgjegjësim dhe ekspertizë e thelluar për agjendën GPS, përfshirë sigurimin e personelit të kualifikuar për rastet e viktimave të dhunës, përfshirë dhunën seksuale dhe ngacmimin seksual në të gjitha fazat dhe në fushat e zgjidhjes së konflikteve, ndihmës humanitare dhe procedurave të azilit, etj., trajnimin për zgjidhjen e konflikteve dhe dhënien e ndihmës humanitare, si dhe informimin e publikut në lidhje me agjendën GPS, dhe mbështetje për aktivitetet e organizatave joqeveritare aktive në fushën e agjendës GPS. Kjo do të thotë edhe integrim gjinor në çdo politikë që parandalon konfliktet, përfshirë politikat mjedisore dhe fushën digjitale;
3. Parandalimi, që synon parandalimin e situatave të konfliktit në vend e më gjerë duke monitoruar e raportuar shkeljet e të drejtave të njeriut të lidhura me konfliktin kundër grave dhe vajzave dhe promovimin e politikave të tolerancës zero ndaj dhunës, përfshirë asaj seksuale, për të ndihmuar në përfundimin e mosndëshkimit dhe sjelljen e autorëve të krimeve të tilla para drejtësisë;
4. Mbrojtja, duke promovuar mbrojtjen e të drejtave të grave dhe vajzave, si dhe rritjen e aksesit të tyre në drejtësi në nivele vendore, kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare
5. Lehtësimi dhe Rimëkëmbëja në situata konfliktit dhe pas konfliktit, përfshirë ato natyrore, që plotësojnë nevojat e grave dhe vajzave duke fuqizuar më tej bashkëpunimin rajonal dhe ndërkombëtar.

Objektivat kryesorë janë të lidhur ngushtësisht me:

- Përmirësimin e dokumenteve të politikave në përputhje me agjendën grua, paqja, siguria;
- Marrjen e masave për një njohje, monitorim dhe raportim më të mirë të Rezolutës 1325;
- Uljen e pengesave për pjesëmarrje kuptimplotë të grave në fushën e paqes dhe sigurisë brenda e

- jashtë vendit, si dhe menaxhimin e krizave;
- Krijimin e një kuadri rregullator dhe kapacitete që mundësojnë parandalimin dhe zgjidhjen e konflikteve, mbrojtje dhe rehabilitim më të mirë të grave në fushën e paqes dhe sigurisë.

Masat që vendi synon të realizojë përmes këtij Plani Veprimi përfshijnë:

- Rishikimin e politikave për të përfshirë dimensionin gjinor në sektorët e sigurisë;
- Nxitjen e këmbimit të eksperiencës në nivele të ndryshme rajonale, kombëtare, dhe ndërkombëtare;
- Adresimin me aktivitete të përbashkëta për rritjen e ndërgjegjësimit të rolit të grave në ruajtjen e paqes dhe adresimin e situatave postkonflikt: debate publike, fushata, tryeza të rrumbullakëta dhe forma të tjera të informimit publik;
- Rritjen e përfshirjes dhe e rolit të grave në politikat e sigurisë dhe pjesëmarrjen e eksperteve gra në aktivitetet politike në sigurinë paqeruajtëse, bashkëpunimin rajonal në misionet paqeruajtëse, menaxhimin e krizave, etj., si dhe forcimin e kapaciteteve në këtë drejtim;
- Bashkëpunimin me shoqërinë civile për zbatimin e Rezolutës 1325;
- Nxitjen e interesit të përgjithshëm për Rezolutën 1325.

PJESA III. Qëllimet strategjike

Objektivi kryesor i këtij Plani Veprimi është që, përmes pasqyrimin të rëndësisë kritike të pjesëmarrjes së plotë, të barabartë dhe kuptimplotë të grave e vajzave në të gjitha aspektet e paqes dhe stabilitetit, të zbatohet dhe monitorohet zbatimi i Rezolutës 1325 në nivel vendor, kombëtar, si dhe rajonal e ndërkombëtar. Objektivi i kësaj politike është përparimi shoqëror lidhur me barazinë gjinore përmes parimeve udhëzuese të integritetit, gjithëpërfshirjes dhe integritetit. Plani synon konsolidimin e arritjeve të Planit të parë të Veprimit 2018-2020 dhe vënien në zbatim të rekomandimeve nga ai Plan dhe synimeve të qeverisjes shqiptare për arritje të barazisë gjinore dhe fuqizimin e grave edhe në sektorin e sigurimit e paqes.

Fusha politike 1 – Pjesëmarrja

Objektivi themelor në kuadër të kësaj fushe është rritja e pjesëmarrjes së grave në pozicione drejtuese dhe në proceset vendimmarrëse duke forcuar rolin dhe lidhshërinë e grave në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë.

Objektivi 1.1: Rritja e pjesëmarrjes së grave në pozicione drejtuese dhe pjesëmarrje në vendimmarrje duke forcuar lidhshërinë dhe rolin e grave në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë

Masa 1. Rritja e numrit të grave, në pozicione të ndryshme dhe role drejtuese, në polici dhe Forca të Armatosura

Masa 2. Rritja e numrit të punonjëseve gra në strukturat operationale të hetimit të krimit

Masa 3: Rritja e numrit të policeve gra në sistemin penitenciar në Shqipëri

Masa 4: Rritja e numrit të grave në kërkim dhe akademi në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë

Masa 5: Rritja e pjesëmarrjes së grave në Këshillat e Sigurisë në nivel vendor

Objektivi 1.2: Rritja e përfaqësimit të grave në shërbimin diplomatik, mekanizma rajonale e ndërkombëtarë, dhe procese që lidhen me sigurinë dhe ruajtjen e paqes

Masa 1. Rritja e numrit të grave në shërbimin diplomatik të vendit dhe pozicione drejtuese në to (misionet e përhershme dhe ambasadat e RSH-së)

Masa 2. Rritja e numrit të grave përfaqësuese të Shqipërisë në organizatat ndërkombëtare që adresojnë çështje të sigurisë ndërkombëtare dhe struktura të NATO-s

Masa 3. Rritja e pjesëmarrjes së grave të Forcave të Armatosura në misionet paqeruajtëse jashtë vendit

Fusha politike 2 – Ndërgjegjësim dhe ekspertizë e thelluar për agjendën Gruaja Paqja Siguria

Objektivi themelor në kuadër të kësaj fushe është njohja e mëtejshme dhe krijimi e përforcimi i ekspertizës për agjendën GPS si në mesin e profesionistëve që angazhohen në sektorë të lidhur me sigurinë, ashtu edhe në shoqërinë civile.

Objektivi 2.1: Forcimi i kapaciteteve të administratës për agjendën GPS

Masa 1: Trajnime për konceptin dhe agjendën kombëtare “Gruaja Paqja Siguria” për punonjësit e administratës shtetërore dhe njësitë vendore të përfshirë në hartimin dhe zbatimin e Planit të Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 në vend

Masa 2: Trajnime me fokus tek çështjet gjinore në operacionet ushtarake

Masa 3: Përfshirja e agjendës GPS në kurrikulën arsimore të Akademisë së Sigurisë dhe asaj Ushatarake

Objektivi 2.2: Integrimi i agjendës GPS në veprimtari në sektorët e sigurisë

Masa 1: Realizimi i veprimtarive ndërgjegjësuese për agjendën GPS në polici, ushtri, shërbimin diplomatik, dhe këshillat vendore të sigurisë

Masa 2: Pjesëmarrja e punonjësve të ushtrisë dhe policisë në konferenca, seminare, në punëtori për agjendën GPS

Masa 3: Rritja e numrit të aktiviteteve në Kuvend për agjendën GPS

Masa 4: Realizimi i pyetësorit për ngacmimin seksual në Ministrinë e Mbrojtjes dhe Ministrinë e Brendshme, ushtri dhe polici

Objektivi 2.3: Forcimi i kapaciteteve në zgjidhjen e integruar gjinore të konflikteve, dhënien e ndihmës humanitare dhe luftën kundër ekstremizmit të dhunshëm

Masa 1: Rritja e numrit të veprimtarive trajnuese për zgjidhjen e konflikteve dhe dhënien e ndihmës humanitare dhe aspektet gjinore, për punonjësit e policisë, ushtrisë, shërbimit diplomatik, të angazhuar në proceset e azilit dhe të strukturave kundër ekstremizmit të dhunshëm

Masa 2: Rritja e numrit të veprimtarive trajnuese për punonjësit e ushtrisë për rastet e viktimave të dhunës në situata konflikti dhe pas konfliktit, krizës, dhe të emergjencave civile, për situatat e emergjencave

Objektivi 2.4: Forcimi i kapaciteteve të punonjësve në sektorë të sigurisë në vend për barazinë gjinore, mosdiskriminimin dhe dhunën seksuale dhe ngacmimin seksual

Masa 1: Rritja e numrit të veprimtarive trajnuese për barazinë gjinore dhe mosdiskriminimin për punonjës të sistemit të drejtësisë, punonjës të rendit dhe sigurisë, shërbimit diplomatik dhe punonjës të angazhuar në proceset e azilit

Masa 2: Forcim i kapaciteteve për dhunën seksuale dhe ngacmimin seksual rendit dhe sigurisë, shërbimit diplomatik dhe punonjësit e angazhuar në proceset e azilit

Objektivi 2.5: Forcimi i kapaciteteve të shoqërisë civile për agjendën GPS

Masa 1: Mbeshtetje financiare e OSHCve për agjendën GPS

Masa 2: Hartimi i një manuali trajnimi për agjendën GPS, në bashkëpunim me shoqërinë civile, për OSHCtë

Masa 3: Trajnime për agjendën GPS për koalicionin/et e OSHCve që veprojnë në fushën e agjendës GPS dhe shoqatat e ushtarakëve dhe të grave të policisë

Objektivi 2.6: Rritje e ndërgjegjësimit të publikut për agjendën GPS

Masa 1: Aktivitete informuese me të rinj dhe në universitete për njohjen e agjendës GPS

Masa 2: Rritje e ndërgjegjësimit të të rinjve/rejave për R1325 dhe angazhimin e grave në sektorët e sigurisë dhe në Akademinë e Forcave të Armatosura dhe Akademinë e Policisë

Masa 3: Emisione e programe televizive në media, si dhe artikuj në shtypin e shkruar, për agjendën GPS dhe për gratë e vajzat në role drejtuese në ushtri e polici, kontribuese në organizata dhe misione paqeruajtëse jashtë vendi

Fusha politike 3 – Parandalimi

Objektivi: Synon parandalimin e situatave të konfliktit në vend e më gjerë duke monitoruar e raportuar shkeljet e të drejtave të njeriut të lidhura me konfliktin kundër grave dhe vajzave dhe promovimin e politikave të tolerancës zero ndaj dhunës, përfshirë asaj seksuale, për të ndihmuar në përfundimin e mosndëshkimit dhe sjelljen e autorëve të krimeve të tilla para drejtësisë

Objektivi 3.1: Përmirësimi i kuadrit politik e rregullator në sektorët e sigurisë në vend, me qëllim integrimin gjinor në fushën e paqes dhe sigurisë

Masa 1: Përafrimi i legjislacionit për sigurinë kufitare dhe për të huajt me legjislacionin e BE-së dhe për çështjet e azilit

Masa 2: Rishikim i akteve rregullatore me qëllim hartimin e planeve periodike trajnuese për gratë në fushën e paqes dhe sigurisë dhe për çështje të sigurisë dhe barazisë gjinore në ushtri, polici, strukturat e shërbimit diplomatik, dhe strukturat që trajtojnë çështjet e azilit

Masa 3: Përfshirja në planet e veprimit të sektorëve të sigurisë, si policia e ushtria, e vlerësimit të zhvillimit të të dhënave administrative si dhe e statistikave të thelluara dhe të qëndrueshme gjinore në sektorin e sigurisë

Masa 4: Përfshirja e shoqërisë civile në proceset e hartimit dhe rishikimit të politikave në zbatim të agjendës GPS në vend

Objektivi 3.2: Ndjeshmëri më e lartë gjinore në politikat urbanistike, mjedisore e digjitale

Masa 1: Vlerësim i integritetit gjinor në politikat mjedisore

Masa 2: Vlerësim i integritetit gjinor në politikat parandaluese të situatave të konfliktit në fushën digjitale

Masa 3: Kryerja e studimeve dhe fushatave ndërgjegjësuere për qyetete të sigurta në nivelin vendor

Objektivi 3.3. Ndërmarrja e veprimtarive parandaluese të konflikteve në vend

- Masat 1: Studime për ndikimin e situatave të konfliktit tek gratë dhe vajzat në RSH
- Masa 2: Ndergjegjesimi i grave dhe vajzave e reja me synim prandalimin e kriminalitetit dhe emigrimit ilegal
- Masa 3: Krijimi i ndërgjegjesimit për minat, bombat, eksplozivët e tjerë të mbetura pas situatave të konfliktit
- Masa 4: Veprimtari ndërgjegjësuese për mbledhjen e armëve të shpërndara në kundërshtim me ligjin në popullatë dhe fushata për mbledhjen e tyre

Fusha politike 4 – Mbrojtja

Objektivi: Promovimi i mbrojtjes së të drejtave të grave dhe vajzave, si dhe rritje e aksesit të grave dhe vajzave në drejtësi në nivele vendore, kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare

Objektivi 4.1: Përforcimi i masave mbrojtëse në sektorët e mbrojtjes dhe sigurisë për gratë dhe vajzat viktime të dhunës dhe dhunës kibernetike me bazë gjinore

- Masa 1: Analizë e sistemit aktual të aksesit në drejtësi të grave dhe vajzave të mbijetuara të dhunës me bazë gjinore, dhe shfrytëzimit seksual, dhe çdo forme të dhunës për përmirësimin e aksesit të tyre në drejtësi
- Masa 2: Ofrimi i ndihmës juridike parësore e dytësore nga ofruesit e ndihmës juridike parësore për gratë dhe vajzat refugjate dhe azilkërkuese viktime apo të mbijetuara refugjate dhe azilkërkuese të DHBGJ, shfrytëzimit dhe abuzimit seksual
- Masa 3: Ndergjegjesimi i grave dhe vajzave refugjate dhe azilkërkuese të DHBGJ, abuzimit dhe shfrytëzimit seksual, lidhur me të drejtat që disponojnë në kuadër të aksesit në drejtësi
- Masa 4: Ofrimi i shërbimeve mbështetëse nga mjekë të specializuar dhe përgatitja e raportit të ekspertimit në rastin e grave dhe vajzave viktime apo të mbijetuara të DHBGJ, shfrytëzimit dhe abuzimit seksual

Objektivi 4.2: Promovim i mbrojtjes së grave dhe vajzave viktime të dhunës me bazë gjinore në situatat e konflikteve të armatosura dhe postkonflikte në vende të tjera

- Masa 1. Ndergjegjesim për zero tolerancë ndaj abuzimit dhe shfrytëzimit seksual në ushtri e polici
- Masa 2: Veprimtari për rëndësinë e mbrojtjes së të drejtave të grave dhe vajzave, si dhe rritjes së aksesit të grave dhe vajzave në drejtësi në nivele vendore, kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare
- Masa 3: Marrja e masave në ushtri e polici në lidhje me nevojat specifike dhe mbrojtjen e të drejtave të grave dhe vajzave në të gjitha fazat dhe fushat e zgjidhjes së konflikteve

Objektivi 4.3: Fuqizimi i mekanizmave të sigurisë në nivel vendor për mbrojtjen e grave dhe vajzave viktime të dhunës me bazë gjinore

- Masa 1: Krijimi i Këshillave të Sigurisë në çdo NjVV dhe trajnimi i të gjithë anëtarëve të tyre për R1325 dhe dhunën me bazë gjinore
- Masa 2: Miratimi i akteve/planeve vjetore në NJVV për mbrojtjen e grave dhe vajzave viktime të dhunës me bazë gjinore

Objektivi 4.4: Mbrojtja nga fakteqësitet natyrore

Masa 1: Studim për pasojat tek gratë e vajzat i fatkeqësive natyrore /emergjenca civile dhe rreziqe të tjera që lidhen me sigurinë njerëzore

Masa 2: Realizimi i programeve me ndjeshmëri gjinore si pjesë e mbrojtjes civile për të përmirësuar veprimet dhe përgjigjet në situatë krize dhe emergjence civile

Fusha politike 5 – Lehtësimit dhe Rimëkëmbëja

Objektivi: Nevojat e grave dhe vajzave të jenë të plotësuara në situata konflikti dhe pas konflikti, përfshirë ato natyrore, duke fuqizuar më tej bashkëpunimin rajonal dhe ndërkombëtar.

Objektivi 5.1: Lehtësimit dhe Rimëkëmbëja në situata konflikti dhe pas konflikti, përfshirë ato natyrore, që plotësojnë nevojat e grave dhe vajzave

Masa 1: Garantimi i lehtësimit dhe rimëkëmbje efikase për gratë e vajzat në raste emergjencash civile apo konflikti

Masa 2: Programe me temë siguria, reforma sektoriale, çarmatimi, çmobilizimi dhe riintegrimi, ndihma humanitare, qeverisja e mirë, të drejtat e njeriut, drejtësia tranzicionale, në të cilat ka dimension gjinor, etj.

Masa 3: Ofrimi i shërbimit të kujdesit shëndetësor për situata konflikti dhe pas konflikti

Masa 4: Programe rehabilitimi (për nevojat e ndryshme) të ish-ushtarakëve burra dhe gra pjesëmarrës në operacione paqeruajtëse për nevojat e familjarëve të tyre

Objektivi 5.2: Fuqizimi psikologjik, social-ekonomik i grave e vajzave të prekura nga konflikti apo situata fatkeqësish

Masa 1: Mbeshtetje psikologjike për grate dhe vajzat e prekura nga konflikti apo situata fatkeqësish/emergjenca civile

Masa 2: Mbeshtetja e grave/vajzave nga NJVV për fuqizimin ekonomik të grave dhe vajzave të prekura nga konflikti apo emergjencat civile

Objektivi 5.3: Përmirësimi i bashkëpunimit për zbatimin dhe monitorimin e Rezolutës 1325

Masa 1. Këmbimi i eksperiencës në nivel kombëtar lidhur me Rezolutën 1325, përmes organizimit të konferencave apo aktiviteteve të tjera në rajon

Masa 2: Numri i aktiviteteve në RSH që pasqyrojnë mbështetje për agjencitë e OKB-së, në veçanti UN WOMEN, NATOs, etj., në zbatimin e agjendës GPS

Masa 3: Bashkëpunimi dhe transferimi i informacionit ndërmjet vendeve partnere për agjendën GPS

Masa 4: Hartimi i raporteve vjetore dhe publikimi i raportimit përfundimtar të zbatimit të Planit të Veprimit për Rezolutën 1325

PJESA IV. Burime financiare

Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 të KSKB-së do të zbatohet në periudhën 2022-2027. Për të mbështetur zbatimin e tij është parashikuar kostoja për secilin: masë, objektiv specifik,

synim strategjik dhe fushë politike. Totali i fondeve që nevojiten për të financuar këtë plan për pesë vite është 127,254,605.36 lekë, nga të cilat: 47,684,605 lekë janë paga dhe sigurime për stafet e institucioneve qendrore dhe pjesa tjetër, 79,570,000 lekë, janë trajnime/takime apo asistencë teknike. Hendeku i financimit është 16% ose 20,325,000.00 lekë, duke qenë se ende nuk janë marrë angazhime konkrete nga donatorët për zhvillimin e disa prej aktiviteteve që kanë lidhje me konferenca apo vizita studimore.

Kostimi i planit të veprimit u realizua mbështetur në koston e secilës masë të pasqyruar në planin e veprimit dhe kohështirjen e tij, si dhe treguesit për monitorimin e planit të veprimit. Metodologjia e përdorur për kostimin është një metodologji e kombinuar, për shkak të larmisë së sektorëve dhe institucioneve, si dhe të masave. Ky kostim përfshin një periudhë 5-vjecare, 2023-2027. Metodologjia kryesore e përdorur është kostimi i bazuar në aktivitete, por ndërkohë janë marrë parasysh për shumë veprimtari shpenzimet mesatare sipas PBA 2023-2027 për aktivitete që janë përfshirë në buxhet dhe për aktivitete të ngjashme, është mbajtur parasysh niveli i pagave në sektorët e përfshirë në planin e veprimit etj.

Kostimi i Planit do të rishikohet në përfundim të vitit 2027, për periudhën në vijim të kohëzgjatjes së këtij Plani Veprimi deri në vitin 2027.

Plani i Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara “Mbi gruan, paqen dhe sigurinë” 2023 – 2027, është hartuar nga një grup pune në të cilin u përfaqësuan institucionet qendrore pjesëmarrëse në zbatimin e këtij plani. Ky plan është një vazhdim i planit të mëparshëm, ndaj pjesa më e madhe e objektivave/masave/aktiviteteve janë përsëritje apo edhe vazhdim i parashikimeve të planit të mëparshëm.

Metodologjia i kostimit të këtij plani është ajo e kostove inkrementale, pra janë parashikuar vetëm kostot shtesë të nevojshme për zbatimin e tij. Përllogaritjet u bazuan në:

- Metodologjinë e miratuar nga SASPAC
- Informacionin e përfshirë në planin e veprimit
- Diksutimet në grupin e punës
- Informacionin financiar të përfshirë në Programin Buxhetor Afatmesëm 2023-2027
- Informacionin e përfshirë në Strategjinë e Barazisë Gjinore
- Të dhëna të tjera në dispozicion.

Për shkak të ndryshimeve të fundit në sistemin e pagave në administratës shtetërore dhe pamundësisë së përcaktimit të gradave të specialistëve që do të përfshihen në zbatimin e këtij plani, procesi i kostimit është kryer duke aplikuar një tolerancë në ditët e punës së nevojshme apo numrit të specialistëve. Kjo metodologji do të mundësojë planifikimin e fondeve nga institucionet brenda tavaneve buxhetore.

Plani i Veprimit është parashikuar të zbatohet në 5 vite, duke filluar nga viti 2023 deri në vitin 2027. Duke qenë se pjesa më e madhe e masave përsëriten në të treja vitet, si dhe për faktin se asistencë teknike e nevojshme është thuarje e gjitha e përqendruar në ofrimin e trajnimeve,

organizimin e takimeve apo konferencave, për të pasur mundësinë e sigurimit të fondeve të mjaftueshme, janë parashikuar për të gjitha vitet e Planit.

Duke qenë se ky Plan bazohet edhe në Strategjinë e Barazisë Gjinore, disa prej masave, kryesisht ato të Qëllimit 5, janë parashikuar edhe në këtë strategji. Për të shmangur kostimin e dyfishtë dhe pamundësinë e buxhetimit, këto masa janë konsideruar me kosto 0.

Po ashtu, masat e parashikuara në Qëllimin I (Pjesëmarrja: Rritja e pjesëmarrjes së grave në pozicione drejtuese dhe në proceset vendimmarrëse duke forcuar rolin dhe leadershipin e grave në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë), ka kosto 0, pasi të gjitha masat e parashikuara në këtë qëllim kanë të bëjnë me aktivitetin rutinë të institucioneve, siç është përzgjedhja e kandidatëve në bazë të parimeve të barazisë gjinore.

Qëllimi II, III dhe IV janë ato që kanë kostot më të larta, pasi kanë të bëjnë me masat që duhen marrë për rritjen e ndërgjegjësimit apo kapaciteteve të administratës publike, lidhur me çështjet e pabarazive gjinore që hasen në konflikte/luftra. Edhe në këto qëllime, ka masa të cilat janë parashikuar në plane të tjera veprimi, si psh ai i CVE apo i asistencës ndaj të kthyerve. Për këtë arsye nuk janë kostuar për të shmangur kostimin e dyfishtë dhe pamundësinë e buxhetimit.

Duke qenë se të gjitha aktivitetet do të kryhen nga struktura aktuale, pra nuk ka nevojë për ngritjen e strukturave të reja, apo investimeve, kostot kanë të bëjnë me:

- pagat dhe sigurimet për stafet aktuale
- trajnime
- takime
- asistencë teknike.

Aktivitetet që kanë të bëjnë me trajnimet, takimet dhe asistencë teknike në përgjithësi pritet të financohen nga donatorë. Pavarësisht se nuk ka një angazhim konkret nga asnjë donator, duke pasur parasysh bashkëpunimin e deritanishëm si dhe interesin e shprehur sidomos nga BE, UN Women dhe Prezenca e OSBE-së në Shqipëri, hendeku i financimit të këtij plani është planifikuar të jetë vetëm 16% për çdo vit. Më poshtë jepet një përmbledhje e të dhënave financiare për çdo vit:

Viti 2023

Paga dhe sigurime	Kosto korrente	Investime	Totali i kostove	Nga buxheti i shtetit	Donatore të tjerë	Hendeku i financimit
9,536,921	15,914,000		25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000
						16%

Viti 2024

Paga dhe sigurime	Kosto korrente	Investime	Totali i kostove	Nga buxheti i shtetit	Donatore të tjerë	Hendeku i financimit
9,536,921	15,914,000		25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000
						16%

Viti 2025

Paga dhe sigurime	Kosto korrente	Investime	Totali i kostove	Nga buxheti i shtetit	Donatore të tjerë	Hendeku i financimit
9,536,921	15,914,000		25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000
						16%

Viti 2026

Paga dhe sigurime	Kosto korrente	Investime	Totali i kostove	Nga buxheti i shtetit	Donatore të tjerë	Hendeku i financimit
9,536,921	15,914,000		25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000
						16%

Viti 2027

Paga dhe sigurime	Kosto korrente	Investime	Totali i kostove	Nga buxheti i shtetit	Donatore të tjerë	Hendeku i financimit
9,536,921	15,914,000		25,450,921	9,536,921	11,849,000	4,065,000
						16%

PJESA V. Llogaridhënia, monitorimi dhe analiza vlerësuese e Planit të Veprimit

Procesi i monitorimit të zbatimit të këtij Plani veprimi është një proces ndërsektorial, i cili ushqen orientimin e politikave në Sistemin e Planifikimit të Integruar (SPI) në vend. Raporti në kuadër të këtij Plani Veprimi do të dërgohet pranë Grupit të Integruar të Menaxhimit të Politikave, përkatësisht nëngrupit tematik për Sektorin e Punësimit dhe atë Social, i ngritur me urdhër të Kryeministrit, nr. 129, datë 21.9.2015, “Për marrjen e masave institucionale dhe operacionale për zbatimin e qasjes sektoriale dhe krijimin e grupeve të menaxhimit të integruar të politikave”. Raporti paraqitet për miratim pranë Këshillit Kombëtar të Barazisë Gjinore. MSHMS-ja ka rol koordinues dhe bashkërendues mbi ecurinë e zbatimit të Planit të Veprimit.

Në nivel operacional, përgjegjës për monitorimin e zbatimit të Planit të Veprimit janë nëpunësit e barazisë gjinore në ministritë e linjës dhe institucionet e ngarkuara me zbatimin e këtij Plani Veprimit, të cilët mbledhin të dhëna dhe identifikojnë boshllëqet e informacionit që nevojitet. MSHMS-ja do të koordinojë procesin e mbledhjes së të dhënave nga të gjithë nëpunësit gjinorë në institucionet e përfshira.

Monitorimi i këtij Plani Veprimi do të realizohet nga një Grup Zbatimi dhe Koordinimi (GZK), i cili do të monitorojë dhe do të raportojë lidhur me Planin e Veprimit çdo vit kalendarik. GZK-ja përbëhet nga përfaqësues teknikë të ministrive të linjës, institucioneve përgjegjëse për zbatimin e këtij Plani Veprimi. Në takimet e saj, GZKja mund të ftojë të jenë pjesëmarrëse edhe përfaqësues të Organizatave të Shoqërisë Civile të angazhuara me agjendën gruaja, paqja, siguria.

Plani i Veprimit parashikon monitorimet vjetore përmes raportimeve vjetore të GZK-së. gjetjet e raporteve vjetore bëhen me dije Këshillit Kombëtar të Barazisë Gjinore (KKBGj-së) përgatitjen e raporteve vjetore dhe botimin e raportit përfundimtar të monitorimit, i cili përfshihet në programin e transparencës së MSHMS-së.

Cikli i vlerësimit të këtij Plani Veprimi përfshin vlerësimin e progresit në përfundim të planit dhe rishikimin dhe përditësimin masave në përfundim të vitit 2027 të zbatimit të tij. Raporti i vlerësimit botohet në programin e transparencës së MSHMS-së. Ky raport do të shërbejë si bazë për rishikimin e masave të veprimit dhe kostimit të Planit të Veprimit për periudhën e mbetur të realizimit të Planit të veprimit deri në vitin 2027.

Shtojca 1: Plani i Veprimit 2023-2027

I. QËLLIMI STRATEGJIK: Krijimi i një shoqërie shqiptare ku gratë e vajzat kanë një rol të përforcuar dhe janë pjesëmarrëse aktive në ruajtjen e paqes, parandalimin dhe zgjidhjen e konflikteve, dhe me kontribut të qëndrueshëm në nivel ndërkombëtar në garantimin e të drejtave të grave të përfshira në situatat e konfliktit.					
II. QËLLIMI I POLITIKES: Pjesëmarrja Rritja e pjesëmarrjes së grave në pozicione drejtuese dhe në proceset vendimmarrëse duke forcuar rolin dhe lidhshërinë e grave në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë					
III. PROGRAMI BUXHETOR QË KONTRIBUON PËR QËLLIMIN E POLITIKËS (Burimet financiare përcaktohen në bazë të planit të veprimit që shoqëron këtë strategji në aneksin 1, në përputhje me kostimin e tyre. Gjithashtu, janë marrë në konsideratë edhe burimet e tjera financiare, si: donacionet apo dhe huatë, nëpërmjet të cilave parashikohet të mbuloohen boshllëqet financiare.)					
Nr.	Masat për çdo objektiv	Institucionet përgjegjëse		Afatet për zbatimin	
		Institucioni udhëheqës	Institucion kontribues (nëse ka)	Afati fillimit	Afati i mbarimit
<i>Objektivi 1.1 Rritja e pjesëmarrjes së grave në pozicione drejtuese dhe pjesëmarrje në vendimmarrje duke forcuar lidhshërinë dhe rolin e grave në të gjitha fushat që lidhen me paqen e sigurinë</i>					
1.1.1	Masa 1. Rritja e numrit të grave, në pozicione të ndryshme dhe role drejtuese, në polici dhe Forca të Armatosura	Policia e Shtetit, FA	MM, MB, MSHMS, Organizata Ndërkombëtare/Prezenca e OSBESë në Shqipëri	2023	2027
1.1.2	Masa 2. Rritja e numrit të punonjëseve gra në strukturat operacionale të hetimit të krimit	Policia e Shtetit, FA	MM, MB, MSHMS	2023	2027
1.1.3	Masa 3: Rritja e numrit të policeve gra në sistemin penitenciar në Shqipëri	Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve, Shërbimi i Provës	MD, MSHMS	2023	2027
1.1.4	Masa 4: Rritja e numrit të grave në kërkim dhe akademi në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë	MM, AFA dhe KMS, MB, Akademia e Sigurisë	MSHMS	2023	2027
1.1.5	Masa 5: Rritja e pjesëmarrjes së grave në Këshillat e Sigurisë në nivel vendor	NJVV, OSHC	MB, AMVV, MSHMS	2023	2027
<i>Objektivi 1.2 Rritja e përfaqësimit të grave në shërbimin diplomatik, mekanizma rajonalë e ndërkombëtarë, dhe procese që lidhen me sigurinë dhe ruajtjen e paqes</i>					
1.2.1	Masa 1. Rritja e numrit të grave në shërbimin diplomatik të vendit dhe pozicione drejtuese ne to (misionet e përhershme dhe ambasadat e RSH-së)	MEPJ	Presidenca, MSHMS	2023	2027
1.2.2	Masa 2. Rritja e numrit të grave përfaqësuese të	Kuvendi,	MEPJ	2023	2027

	Shqipërisë në organizatat ndërkombëtare që adresojnë çështje të sigurisë ndërkombëtare dhe struktura të NATOs	MM, SHPFA+Komandat Kryesore			
1.2.3	Masa 3. Rritja e pjesëmarrjes së grave të Forcave të Armatosura në misionet paqeruajtëse jashtë vendit	MM, SHPFA+Komandat Kryesore	MEPJ	2023	2027
II. QËLLIMI I POLITIKES: – Ndërgjegjësim dhe ekspertizë e thelluar për agjendën Gruaja Paqja Siguria					
Njohja e mëtejshme dhe krijimi e përforcimi i ekspertizës për agjendën GPS si në mesin e profesionistëve që angazhohen në sektorë të lidhur me sigurinë, ashtu edhe në shoqërinë civile					
III. PROGRAMI BUXHETOR QË KONTRIBUON PËR QËLLIMIN E POLITIKËS (Burimet financiare përcaktohen në bazë të planit të veprimit që shoqëron këtë strategji në aneksin 1, në përputhje me kostimin e tyre. Gjithashtu, janë marrë në konsideratë edhe burimet e tjera financiare, si: donacionet apo dhe huat, nëpërmjet të cilave parashikohet të mbuloen boshllëqet financiare.)					
Nr.	Masat për çdo objektiv	Institucionet përgjegjëse		Afatet për implementimin	
		Institucioni udhëheqës	Institucion kontribues (nëse ka)	Afati i fillimit	Afati mbarimit
Objektivi 2.1: Forcimi i kapaciteteve të administratës për agjendën GPS					
2.1.1	Masa 1: Trajnime për konceptin dhe agjendën kombëtare “Gruaja Paqja Siguria” për punonjësit e administratës shtetërore dhe njësi vendore të përfshirë në hartimin dhe zbatimin e Planit të Veprimit për zbatimin e Rezolutës 1325 në vend	MSHMS, ASPA,	Organizata Ndërkombëtare, MB, MM, MEPJ, OSHC	2023, 2024	2027
2.1.2	Masa 2: Trajnime me fokus tek çështjet gjinore në operacionet ushtarake	AFA, KMS	SHPFA dhe komandat kryesore	2023	2027
2.1.3	Masa 3: Përfshirja e agjendës GPS në kurrikulën arsimore të Akademisë së Sigurisë dhe asaj Ushatarake	Akademia e Sigurisë dhe Akademia Ushatarake	MM, MB	2023	2027
Objektivi 2.2: Integrimi i agjendës GPS në veprimtari në sektorët e sigurisë					
2.2.1	Masa 1: Realizimi i veprimtarive ndërgjegjësuese për agjendën GPS në polici, ushtri, shërbimin diplomatik, dhe këshillat vendore të sigurisë	SHPFA dhe komandat kryesore Policia e Shtetit, MEPJ, NJVV	MM, MB, MSHMS, OSHC	2023	2027
2.2.2	Masa 2: Pjesëmarrja e punonjësve të ushtrisë dhe policisë në konferenca, seminare, në punëtori për agjendën GPS	Policia e Shtetit, AFA, KMS	MB MM, SHPFA dhe komandat kryesore	2023	2027
2.2.3	Masa 3: Rritja e numrit të aktiviteteve në Kuvend për agjendën GPS	Kuvend (Komisioni i Sigurisë, etj.)	Organizata Ndërkombëtare, MSHMS	2023, 2024	2027

2.2.4	Masa 4: Realizimi i pyetësorit për ngacmimin seksual në Ministrinë e Mbrojtjes dhe Ministrinë e Brendshme, ushtri dhe polici	MM, MB, Policia e Shtetit	MSHMS, Organizata Ndërkombëtare/Prezenca e OSBESë në Shqipëri	2023	2027
-------	--	---------------------------	---	------	------

Objektivi 2.3: Forcimi i kapaciteteve në zgjidhjen e integruar gjinore të konflikteve, dhënien e ndihmës humanitare dhe luftën kundër ekstremizmit të dhunshëm

2.3.1	Masa 1: Rritja e numrit të veprimtarive trajnuese për zgjidhjen e konflikteve dhe dhënien e ndihmës humanitare dhe aspektet gjinore, për punonjësit e policisë, ushtrisë, shërbimit diplomatik, të angazhuar në proceset e azilit dhe të strukturave kundër ekstremizmit të dhunshëm	MM, AFA, KMS Akademia e Diplomacisë Akademia e Sigurisë, QKEDH	SHPFA dhe komandat kryesore MEPJ, MB	2023	2027
2.3.2	Masa 2: Rritja e numrit të veprimtarive trajnuese për punonjësit e ushtrisë për rastet e viktimave të dhunës në situata konflikti dhe pas konfliktit, krizës, dhe të emergjencave civile, për situatat e emergjencave	MM, AFA, KMS Akademia e Sigurisë QKEDH	SHPFA dhe komandat kryesore MB	2023	2027

Objektivi 2.4: Forcimi i kapaciteteve të punonjësve në sektorë të sigurisë në vend për barazinë gjinore, mosdiskriminimin dhe dhunën seksuale dhe ngacmimin seksual

2.4.1	Masa 1: Rritja e numrit të veprimtarive trajnuese për barazinë gjinore dhe mosdiskriminimin për punonjës të sistemit të drejtësisë, punonjës të rendit dhe sigurisë, shërbimit diplomatik dhe punonjësit e angazhuar në proceset e azilit	Akademia Ushtarake, Akademia e Sigurisë, Akademia e Diplomacisë, Shkolla e Magjistraturës, Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi	Forcat e Armatosura, Policia e Shtetit, MB, MSHMS, Organizata Ndërkombëtare/Prezenca e OSBESë në Shqipëri	2023	2027
2.4.1	Masa 2: Forcimi i kapaciteteve për dhunën seksuale dhe ngacmimin seksual rendit dhe sigurisë, shërbimit diplomatik dhe punonjësit e angazhuar në proceset e azilit	Akademia Ushtarake, Akademia e Sigurisë, Akademia e Diplomacisë	Forcat e Armatosura, Policia e Shtetit, MB, MSHMS	2023	2027

Objektivi 2.5: Forcimi i kapaciteteve të shoqërisë civile për agjendën GPS

2.5.1	Masa 1: Mbeshtetje financiare e OSHCve për agjendën GPS	AMSHC	Kryeministria, MSHMS	2023	2027
2.5.2	Masa 2: Hartimi i një manuali trajnimi për agjendën GPS, në bashkëpunim me shoqërinë civile, për	OSHC/Koalicioni 1325	MM, MB, MSHMS	2024	2027

2.5.3	OSHCtë Masa 3: Trajnime për agjendën GPS për koalicionin/et e OSHCve që veprojnë në fushën e agjendës GPS dhe shoqatat e ushtarakëve dhe të grave të policisë	OSHC/Koalicioni 1325 / Shoqata e Grave në Polici	MM, MB, MSHMS	2024	2027
Objektivi 2.6: Rritje e ndërgjegjësimit të publikut për agjendën GPS					
2.6.1	Masa 1: Aktivitete informuese me të rinj dhe në universitete për njohjen e agjendës GPS.	OSHC/Koalicioni 1325, IAL	MB, MM, MSHMS	2023	2027
2.6.2	Masa 2: Rritje e ndërgjegjësimit të të rinjve/rejave për R1325 dhe angazhimin e grave në sektorët e sigurisë dhe në Akademinë e Forcave të Armatosura dhe Akademinë e Policisë.	Akademia e Forcave të Armatosura, Akademia e Sigurisë, Shkollat e mesme,	MM, MB, MAS, MSHMS, OSHC	2023	2027
2.6.3	Masa 3: Emisione e programe televizive në media, si dhe artikuj në shtypin e shkruar, për agjendën GPS dhe për gratë e vajzat në role drejtuese në ushtri e polici, kontribuese në organizata dhe misione paqeruajtëse jashtë vendi	SHPFA dhe komandat kryesore MB	MM, MEPJ, MSHMS, OSHC, Koalicioni 1325	2023	2027
III. QËLLIMI I POLITIKES: – Parandalimi					
Parandalimi i situatave të konfliktit në vend e më gjerë duke monitoruar e raportuar shkeljet e të drejtave të njeriut të lidhura me konfliktin kundër grave dhe vajzave dhe promovimin e politikave të tolerancës zero ndaj dhunës, përfshirë asaj seksuale, për të ndihmuar në përfundimin e mosndëshkimit dhe sjelljen e autorëve të krimeve të tilla para drejtësisë					
III. PROGRAMI BUXHETOR QË KONTRIBUON PËR QËLLIMIN E POLITIKËS (Burimet financiare përcaktohen në bazë të planit të veprimit që shoqëron këtë strategji në aneksin 1, në përputhje me kostimin e tyre. Gjithashtu, janë marrë në konsideratë edhe burimet e tjera financiare, si: donacionet apo dhe huat, nëpërmjet të cilave parashikohet të mbulohen boshllëqet financiare.)					
Nr.	Masat për çdo objektiv	Institucionet përgjegjëse		Afatet për implementimin	
		Institucioni udhëheqës	Institucion kontribues (nëse ka)	Afati fillimit	Afati mbarimit
Objektivi 3.1: Përmirësimi i kuadrit politik e rregullator në sektorët e sigurisë në vend, me qëllim integrimin gjinor në fushën e paqes dhe sigurisë					
3.1.1	Masa 1: Përafrimi i legjisllacionit për sigurinë kufitare dhe për të huajt me legjisllacionin e BE-së dhe për çështjet e azilit	MB	MD, MSHMS	2023	2027
3.1.2	Masa 2: Rishikim i akteve rregullatore me qëllim hartimin e planeve periodike trajnuese për gratë në fushën e paqes dhe sigurisë dhe për çështje të sigurisë	MM, MB, MEPJ	Strukturat e FA-së MSHMS	2024	2027

	dhe barazisë gjinore në ushtri, polici, strukturat e shërbimit diplomatik, dhe strukturat që trajtojnë çështjet e azilit				
3.1.3	Masa 3: Përfshirja në planet e veprimit të sektorëve të sigurisë, si policia e ushtria, e vlerësimit të zhvillimit të të dhënave administrative si dhe e statistikave të thelluara dhe të qëndrueshme gjinore në sektorin e sigurisë	MSHMS, INSTAT	MB, MM	2023	2027
3.1.4	Masa 4: Përfshirja e shoqërisë civile në proceset e hartimit dhe rishikimit të politikave në zbatim të agjendës GPS në vend	OSHC	MSHMS, MB, MM, MEPJ, AMSHC	2023	2027
Objektivi 3.2: Ndjeshmëri më e lartë gjinore në politikat urbanistike, mjedisore e digjitale					
3.2.1	Masa 1: Vlerësim i integritetit gjinor në politikat mjedisore	MTM	MSHMS, Organizata ndërkombëtare	2023	2027
3.2.2	Masa 2: Vlerësim i integritetit gjinor në politikat parandaluese të situatave të konfliktit në fushën digjitale	MIE, MD	MSHMS	2023	2027
3.3.3	Masa 3: Kryerja e studimeve dhe fushatave ndërgjegjësuese për qytetet të sigurta në nivelin vendor	AMQV + NJVV	MB, OSHC	2023	2027
Objektivi 3.3. Ndërmarrja e veprimtarive parandaluese të konflikteve në vend					
3.3.1	Masat 1: Studime për ndikimin e situatave të konfliktit tek gratë dhe vajzat në RSH	AFA dhe KMS	MM MSHMS	2023	2027
3.3.2	Masa 2: Ndërgjegjësimi i grave dhe vajzave e reja me synim prandalimin e kriminalitetit dhe emigrimit ilegal	OSHC, MSHMS	MD	2023	2027
3.3.3	Masa 3. Rritja e ndërgjegjësimit për minat, bombat, eksplozivët e tjerë të mbetura pas situatave të konfliktit	Policia e Shtetit, OSHC	MB, MSHMS, AVL	2023	2027
3.3.4	Masa 4. Veprimtari ndërgjegjësuese për mbledhjen e armëve të shpërndara në kundërshtim me ligjin në popullatë dhe fushata për mbledhjen e tyre	Policia e Shtetit, OSHC	MB, AVL	2023	2027
IV. QËLLIMI I POLITIKES: – Mbrojtja					

Promovimi i mbrojtjes së të drejtave të grave dhe vajzave, si dhe rritje e aksesit të grave dhe vajzave në drejtësi në nivele vendore, kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare					
III. PROGRAMI BUXHETOR QË KONTRIBUON PËR QËLLIMIN E POLITIKËS (Burimet financiare përcaktohen në bazë të planit të veprimit që shoqëron këtë strategji në aneksin 1, në përputhje me kostimin e tyre. Gjithashtu, janë marrë në konsideratë edhe burimet e tjera financiare, si: donacionet apo dhe huat, nëpërmjet të cilave parashikohet të mbulohen boshllëqet financiare.)					
Nr.	Masat për çdo objektiv	Institucionet përgjegjëse		Afatet për implementimin	
		Institucioni udhëheqës	Institucion kontribues (nëse ka)	Afati fillimit	Afati mbarimit
<i>Objektivi 4.1: Përforcimi i masave mbrojtëse në sektorët e mbrojtjes dhe sigurisë për gratë dhe vajzat viktime të dhunës dhe dhunës kibernetike me bazë gjinore</i>					
4.1.1	Masa 1: Analizë e sistemit aktual të aksesit në drejtësi të grave dhe vajzave të mbijetuara të dhunës me bazë gjinore, dhe shfrytëzimit seksual, dhe çdo formë të dhunës për përmirësimin e aksesit të tyre në drejtësi	MD MSHMS		2023	2027
4.1.2	Masa 2: Ofrimi i ndihmës juridike parësore e dytësore nga ofruesit e ndihmës juridike parësore për gratë dhe vajzat refugjate dhe azilkërkuese viktime apo të mbijetuara refugjate dhe azilkërkuese të DHBGJ, shfrytëzimit dhe abuzimit seksual	MD	MB, MSHMS	2023	2027
4.1.3	Masa 3: Ndërgjegjësimi i grave dhe vajzave refugjate dhe azilkërkuese të DHBGJ, abuzimit dhe shfrytëzimit seksual, lidhur me të drejtat që disponojnë në kuadër të aksesit në drejtësi	MD, MB	MSHMS	2023	2027
4.1.4	Masa 4: Ofrimi i shërbimeve mbështetëse nga mjekë të specializuar dhe përgatitja e raportit të ekspertimit në rastin e grave dhe vajzave viktime apo të mbijetuara të DHBGJ, shfrytëzimit dhe abuzimit seksual	OSHC, MSHMS		2023	2027
<i>Objektivi 4.2: Promovim i mbrojtjes së grave dhe vajzave viktime të dhunës me bazë gjinore në situatat e konflikteve të armatosura dhe postkonflikte në vende të tjera</i>					
4.2.1	Masa 1. Ndërgjegjësim për zero tolerancë ndaj abuzimit dhe shfrytëzimit seksual në ushtri e polici	MB, Policia e Shtetit MM	SHPFA dhe komandat kryesore, MSHMS	2023	2027
4.2.2	Masa 2: Veprimtari për rëndësinë e mbrojtjes së të drejtave të grave dhe vajzave, si dhe rritjes se	NJVV, MSHMS, MM, MB, MD	MSHMS	2023	2027

4.2.3	aksesit të grave dhe vajzave në drejtësi në nivele vendore, kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare Masa 3: Marrja e masave në ushtri e polici në lidhje me nevojat specifike dhe mbrojtjen e të drejtave të grave dhe vajzave në të gjitha fazat dhe fushat e zgjidhjes së konflikteve	MM MB	SHPFA MSHMS	2023	2027
Objektivi 4.3: Fuqizimi i mekanizmave të sigurisë në nivel vendor për mbrojtjen e grave dhe vajzave viktime të dhunës me bazë gjinore					
4.3.1	Masa 1: Krijimi i Këshillave të Sigurisë në çdo NJVV dhe trajnimi i të gjithë anëtarëve të tyre për R1325 dhe dhunën me bazë gjinore	NJVV, OSHC	AMVV, MB MSHMS	2023	2027
4.3.2	Masa 2: Miratimi i akteve/planeve vjetore në NJVV për mbrojtjen e grave dhe vajzave viktime të dhunës me bazë gjinore dhe përfshirja e aktiviteteve për agjendën GPS në planet vendore për barazinë gjinore	NJVV, OSHC	AMVV, MB MSHMS	2023	2027
Objektivi 4.4: Mbrojtja nga fakteqësutë natyrore					
4.4.1	Masa 1: Studim për pasojat tek gratë e vajzat i fatkeqësive natyrore /emergjenca civile dhe rreziqe të tjera që lidhen me sigurinë njerëzore	Emergjencat Civile MSHMS	MM, MB	2024	2027
4.4.2	Masa 2: Realizimi i programeve me ndjeshmëri gjinore si pjesë e mbrojtjes civile për të përmirësuar veprimet dhe përgjigjet në situatë krize dhe emergjence civile	Emergjencat Civile	MM, MSHMS	2024	2027
V. QËLLIMI I POLITIKES: – Lehtësimi dhe Rimëkëmbëja					
Nevojat e grave dhe vajzave të jenë të plotësuara në situata konflikti dhe pas konflikti, përfshirë ato natyrore, duke fuqizuar më tej bashkëpunimin rajonal dhe ndërkombëtar.					
III. PROGRAMI BUXHETOR QË KONTRIBUON PËR QËLLIMIN E POLITIKËS (Burimet financiare përcaktohen në bazë të planit të veprimit që shoqëron këtë strategji në aneksin 1, në përputhje me kostimin e tyre. Gjithashtu, janë marrë në konsideratë edhe burimet e tjera financiare, si: donacionet apo dhe huat, nëpërmjet të cilave parashikohet të mbulohen boshllëqet financiare.)					
Nr.	Masat për çdo objektiv	Institucionet përgjegjëse		Afatet për implementimin	
		Institucioni udhëheqës	Institucion kontribues (nëse ka)	Afati fillimit	Afati mbarimit

Objektivi 5.1: Lehtësimit dhe Rimëkëmbja në situata konflikti dhe pas konflikti, përfshirë ato natyrore, që plotësojnë nevojat e grave dhe vajzave

5.1.1	Masa 1: Garantimi i lehtësimit dhe rimëkëmbje efikase për gratë e vajzat në raste emergjencash civile apo konflikti	MM, strukturat e FA	Emergjencat Civile, MSHMS	2023	2027
5.1.2	Masa 2: Programe me temë siguria, reforma sektoriale, çarmatimi, çmobilizimi dhe riintegrimi, ndihma humanitare, qeverisja e mirë, të drejtat e njeriut, drejtësia tranzicionale, në të cilat ka dimension gjinor, etj.	AFA dhe KMS	MB, MM, MSHMS	2023	2027
5.1.3	Masa 3: Ofrimi i shërbimit të kujdesit shëndetësor për situata konflikti dhe pas konflikti	MSHMS, MM	FA, MB	2023	2027
5.1.4	Masa 4: Programe rehabilitimi (për nevojat e ndryshme) të ish-ushtarakëve burra dhe gra pjesëmarrës në operacione paqeruajtëse për nevojat e familjarëve të tyre	MM dhe FA	MSHMS	2023	2027

Objektivi 5.2: Fuqizimi psikologjik, social-ekonomik i grave e vajzave të prekura nga konflikti apo situata fatkeqësish

5.2.1	Masa 1: Mbështetje psikologjike për gratë dhe vajzat e prekura nga konflikti apo situata fatkeqësish/emergjenca civile	NJVV Emergjencat Civile	Organizatata Ndërkombëtare, MSHMS, MB	2023	2027
5.2.2	Masa 2: Mbështetja e grave/vajzave nga NJVV për fuqizimin ekonomik të grave dhe vajzave të prekura nga konflikti apo emergjencat civile	NjVV, Emergjencat Civile	AMVV, MB, MSHMS	2023	2027

Objektivi 5.3: Përmirësimi i bashkëpunimit për zbatimin dhe monitorimin e Rezolutës 1325

5.3.1	Masa 1. Këmbimi i eksperiencës në nivel kombëtar lidhur me Rezolutën 1325, përmes organizimit të konferencave apo aktiviteteve të tjera në rajon	MSHMS, MEPJ, MB, MM	MAS, MD, NJVV, Organizata Ndërkombëtare/Prezenca e OSBEsë në Shqipëri	2023	2027
5.3.2	Masa 2: Numri i aktiviteteve në RSH që pasqyrojnë mbështetje për agjencitë e OKB-së, në veçanti UN WOMEN, NATO, etj., në zbatimin e agjendës GPS	MSHMS	Organizatata Ndërkombëtare/UN WOMEN NATO+MB	2023	2027
5.3.3	Masa 3: Bashkëpunimi dhe transferimi i informacionit ndërmjet vendeve partnere për	MEPJ, MSHMS	Organizatata Ndërkombëtare, MM	2023	2027

<p>5.3.4 agjendën GPS Masa 4: Hartimi i raporteve vjetore dhe publikimi i raportimit përfundimtar të zbatimit të Planit të Veprimit për Rezolutën 1325</p>	<p>MSHMS</p>	<p>KKBGj</p>	<p>2023, 2024, 2027</p>
--	--------------	--------------	-------------------------

